

Alternative rurale

FISM DFID

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Aprilie 2003

VIZITĂ DE STUDIU

O comunitate-model

Recent, comuna Corlăteni, județul Bălți, a fost gazda a circa 46 de oaspeți – primari și directori de școli din nordul Moldovei. Evenimentul s-a constituit într-o vizită de studiu organizată în cadrul Proiectului "Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de nord a republicii".

Corlăteniul este o comună constituită din patru localități – Corlăteni, Grinăuți, Singureni și Ciobănauca, în care locuiesc peste opt mii de oameni. Evident că experiențele trăite de o comunitate atât de numeroasă au fost importante și curioase pentru vizitatori.

De dimineață, oaspeții au trecut pragul Gimnaziului din Grinăuți, instituție renovată acum doi ani cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Școala are o nouă fațadă, un acoperiș modern și trainic, însă întrucât comunitatea nu a reușit să acumuleze decât jumătate din contribuția necesară pentru imple-

mentarea proiectului, FISM a finanțat lucrările de renovare proporțional cu investiția făcută de localnici. Elizaveta Chetrari, directoarea gimnaziului, a încercat să justifice situația acuzând starea financiară precară a familiilor din Grinăuți și faptul că primăria se află tocmai la Corlăteni, la câțiva kilometri depărtare, ceea ce a făcut dificilă comunicarea cu reprezentanții ei. Colegii veniți în vizită i-au oferit directorului sugestii importante prin a căror realizare problemele școlii din Grinăuți ar putea fi soluționate mai ușor.

Corlăteniul, localitatea de reședință a administrației publice locale, a trezit admirația vizitatorilor. Satul a fost gazdă aproape în întregime cu sprijinul FISM, fiecare familie investind în lucrările respective de la trei până la cinci mii de lei. De asemenea, în colaborare cu FISM, a fost renovat capital și conectat la conducta de gaze naturale Liceul din Corlăteni. De două luni, în localitate și-a deschis un oficiu temporar ARIA, care, în răstimp de cinci luni, urmează să pună bazele

businessului mic și mijlociu prin crearea a cel puțin 15 întreprinderi mici private. Vizita la oficiul ARIA a suscitat un interes deosebit în cadrul grupului, fiecare dintre primarii și directorii de școli veniți la Corlăteni întrezărind o posibilitate de creare a noilor întreprinderi în localitățile lor.

Postul de radio din comună și proiectele ecologice realizate la Corlăteni

prin intermediul ONG „Terra sana”, au luat nota maximă de la vizitatori. Bănuiesc că, odată reveniți în localitățile lor, participanții la această vizită s-au ambiționat să stimuleze activismul comunităților din care fac parte după modelul celei din Corlăteni.

Rodica CIORĂNICĂ

Mai multe materiale din comuna Corlăteni citiți în pag. 6-7

FISM în cifre

Până la 15 aprilie 2003, cu suportul Guvernului prin intermediul Fondului de Investiții Sociale din Moldova, au fost implementate 319 microproiecte, 128 dintre care sînt școli reparate. 62 de comunități au renovat și construit 110,4 kilometri de drum, 81 de comunități – 509 kilometri de conducte de gaz, 17 comunități – 52,1 kilometri de rețele de aprovizionare cu apă potabilă, iar 15 comunități au implementat microproiecte din domeniul ecologic. În proces de implementare sînt încă 75 propuneri de microproiect.

Contribuția comunităților colectată de la populație, agenți economici și diferiți sponsori constituie 36 milioane 182 mii 356 lei.

SUMAR

▼ Durabilitatea: o condiție obligatorie a investițiilor FISM

pag. 3

▼ Cucoara și-a transformat Casa de cultură în școală

pag. 5

▼ Javgurenii sînt pe drumul cel bun

pag. 8

▼ Exemplu pentru alte localități

pag. 9

▼ „Artizana” le-a redat sătenilor încrederea

pag. 10

▼ Centrul “Start” din Budești: DESCHIDERE CĂTRE VIITOR

pag. 11

SEMINAR

Planificare strategică la Cuhureștii de Jos

La finele lunii martie, în satul Cuhureștii de Jos, județul Soroca, a avut loc un seminar de planificare strategică la care a fost elaborat planul de dezvoltare socio-economică a satului pentru următorii cinci ani. Seminarul a fost al șaselea la număr în cadrul proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de nord a republicii”, finanțat de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizat de Centrul CONTACT.

Timp de patru zile, prin aportul formatorilor Centrului CONTACT a fost elaborat planul de dezvoltare a satului. În acest proces au fost încadrați locuitorii ai satului, reprezentanți ai instituțiilor locale, ai sectorului privat, ONG-urilor, bisericii și administrației publice locale. Pentru prima oară, la nivel local, a avut loc o astfel de acțiune.

Strategia de dezvoltare a satului, care urmează a fi realizată conform unui plan concret de activități pe cinci ani, este o izbîndă a acestei comunități, și nicidecum o lucrare necunoscută elaborată de o echipă de experți străini de problemele cetățenilor din această localitate. Accentul s-a pus pe dezvoltarea

infrastructurii satului și consolidarea sectorului asociativ, care, în viziunea participanților, este o mare reușită în procesul de atragere a investițiilor externe pentru soluționarea celor mai importante probleme.

La finalul seminarului, participanții și-au exprimat îndoielile față de posibilitatea încheierii lucrărilor de construcție a bisericii din sat, inclusă în planul elaborat. Făcînd

o mică donație - gest care i-a surprins pe participanții la acest seminar - formatorii au reușit să le redea sătenilor încrederea că vor reuși tot ce au planificat, oferindu-le o lecție practică de colectare a fondurilor. Timp de 10 minute, participanții la seminar au colectat 1900 de lei, făcînd astfel primul pas spre realizarea planului elaborat în comun.

Ion BABICI

LA TV 6 BĂLȚI

O emisiune cognitivă

În cadrul proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de nord a Republicii Moldova”, TV 6 Bălți a difuzat a doua emisiune televizată cu genericul „Planificarea strategică – o nouă etapă în dezvoltarea comunităților”.

Emisiunea a inserat reportaje originale de la seminarele de planificare strategică din Volovița (Soroca), Pîrlița (Ungheni), Chișcăreni și Pelinia (Bălți), precum și relatări din cadrul vizitelor de studiu la Volovița (Soroca) și Corlăteni (Bălți). De asemenea, în cadrul emisiunii a fost reflectată vizita de monitorizare la Centrul comunitar informațional din Viișoara (Edineț).

Seminarele de elaborare a planurilor de dezvoltare a comunităților menționate au demonstrat interesul liderilor comunitari vizavi de necesitatea dezvoltării durabile a comunităților lor.

Elena Furtună, președintele ONG „Helios” din satul Pelinia, a opinat că planurile elaborate trebuie să fie realiste și bazate pe potențialul comunității. Viceprimarul satului Pîrlița, **Tamara Dereș**, consideră că pentru dezvoltarea consecventă a comunității este absolut necesară aplicarea unui plan corespunzător. De aceea, seminarul care a avut loc la Pîrlița în luna martie, cu suportul formatorilor de la Centrul CONTACT, a fost extrem de binevenit. La același capitol, **Ludmila Uscatu**, directoarea Liceului din Pîrlița, a estimat că planificarea dezvoltării comunității a devenit un imperativ, deoarece poate servi drept bază pentru dezvoltarea socio-economică a comunității.

Importante în proiectul „Crearea rețelei de beneficiari FISM în zona de nord a Republicii Moldova” sînt și vizitele de studiu în comunitățile care au obținut rezultate performante ca urmare a implementării microproiectelor FISM. Vizitele au drept scop schimbul de informație și experiență, prezentarea rezultatelor referitor la proiectele realizate în comunitate atît cu sprijinul finanțatorilor din exterior, cît și din resursele locale.

Vlad GHIȚU

Alternative rurale

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Buletinul a fost elaborat cu asistența tehnică acordată de Fondul de Investiții Sociale din Moldova

Coordonator de proiect - Vitalie Postu
Responsabil de ediție - Sergiu Gavriliță
Reporteri: Ion Cernei, Rodica Ciorănică,
Natalia Răileanu

Tipar executat la tipografia „Prag-3”
Tiraj: 3000 exemplare, comanda: 609

Lista organizațiilor neguvernamentale care au aderat la rețeaua beneficiarilor FISM în zona de sud a republicii

Nr.	Denumirea O.N.G.-ului	Adresa	Președintele
1.	Asociația Obștească „Cutezătorii”	s. A.I. Cuza, jud. Cahul	Petru Zelenco
2.	Asociația Obștească „Dunărea”	s. Giurgiulești, jud. Cahul	Tudor Cangea
3.	Asociația Obștească „Slobozia Mare”	s. Slobozia Mare, jud. Cahul	Victoria Druță
4.	Asociația Obștească „Pro Slobozia Mare”	s. Slobozia Mare, jud. Cahul	Valentina Acciu
5.	Asociația Obștească „Ruteco”	s. Brînza, jud. Cahul	Haralampie Haheu
6.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Speranța”	s. Brînza, jud. Cahul	Maria Gaisan
7.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Perspectiva”	s. Colibași, jud. Cahul	Ion Eremia
8.	Asociația Obștească „Casa Europeană”	s. Pașcani, jud. Cahul	Ion Neagu
9.	Asociația Obștească „Crihana - Gaz”	s. Crihana Veche, jud. Cahul	Pavel Lazăr
10.	Asociația Obștească „Artizana”	s. Manta, jud. Cahul	Constantin Olteanu
11.	Asociația Obștească „Izvorăș”	s. Borceag, jud. Cahul	Elena Ostavciuc
12.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Bunăvoința”	s. Cotihana, jud. Cahul	Silvia Unguru
13.	Asociația Părinților și Pedagogilor „V. Korolenko”	s. Moscovei, jud. Cahul	Tatiana Balan
14.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Speranța”	s. Cucoara, jud. Cahul	Parascovia Iuzu
15.	Asociația Utilizatorilor de Apă „Aqua”	s. Cucoara, jud. Cahul	Petru Dandăș
16.	Asociația Obștească „Eco-Tur”	s. Larga Nouă, jud. Cahul	Victor Machedon
17.	Asociația Obștească „Vatra Satului”	s. Larga Veche, jud. Cahul	Maria Machedon
18.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Speranța”	s. Larga Nouă, jud. Cahul	Ina Bodlev
19.	Asociația Părinților și Pedagogilor	s. Tartaul de Salcie, jud. Cahul	Ilie Matcaș
20.	Asociația Obștească „Salcia Mare”	s. Tătărăști, jud. Cahul	Ion Rahubenco
21.	Asociația Utilizatorilor de Gaz „Sadîc - Gaz”	s. Sadîc, jud. Cahul	Ion Fonari
22.	Asociația Obștească „Noua - Speranță”	s. Cîrnățeni, jud. Tighina	Natalia Savca
23.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Phoenix - XXI”	s. Baccealia, jud. Tighina	Valentina Moldovan
24.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Copceac - Succes”	s. Copceac, jud. Tighina	Fedora Ciobanu
25.	Asociația Părinților și Pedagogilor	s. Zaim, jud. Tighina	Parascovia Bragari
26.	Asociația Utilizatorilor de Drumuri Antonești	s. Antonești, jud. Tighina	Mihai Sîrbu
27.	Asociația Obștească „Pentru viitorului Fierapontievca”	s. Fierapontievca, UTA Găgăuzia	Galina Marcenco
28.	Asociația Obștească „Basarabia”	s. Tvardița, jud. Taraclia	Petru Britcov
29.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Comunitatea”	s. Ciulai, jud. Taraclia	Maria Șevcenco
30.	Asociația Femeilor din Găgăuzia	o. Comrat, UTA Găgăuzia	Svetlana Panaitova
31.	Asociația Utilizatorilor de Gaz „Chirsovo - Gaz”	s. Chirsovo, UTA Găgăuzia	Constantin Sircheli
32.	Asociația Utilizatorilor de Gaz „Iujnoe - Gaz”	s. Iujnoe, UTA Găgăuzia	Lidia Carpenco
33.	Asociația Obștească „Roman”	s. Valea Perjei, jud. Taraclia	Ivan Curtev
34.	Centrul de susținere socială a tinerilor „Impuls”	s. Cioc-Maidan, UTA Găgăuzia	Ivana Iamboglo
35.	Asociația Utilizatorilor de Gaz „Tomai - Gaz”	s. Tomai, UTA Găgăuzia	Iuri Tronciu
36.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Nadejda”	s. Baurci, UTA Găgăuzia	Galina Pamujac
37.	Asociația Obștească „Liceenii”	s. Slobozia Mare, jud. Cahul	Maria Jeantîc
38.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Burlacu”	s. Burlacu, jud. Cahul	Maria Stoicov
39.	Asociația Obștească „Viață cu nădejde” (Vecene)	s. Cania, jud. Cahul	Olga Gîrneț
40.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Făclia”	s. Cania, jud. Cahul	Natalia Salciuc
41.	Asociația Obștească „Tvardița”	s. Tvardița, jud. Taraclia	A. Iazadjî
42.	Asociația Obștească „Combana”	s. Tvardița, jud. Taraclia	Polina Slavova
43.	Fondul de susținere a școlii	s. Tvardița, jud. Taraclia	N. Lîsenco
44.	Asociația Obștească „Copii fericiți”	s. Cociulia, jud. Cahul	Tamara Sava
45.	Asociația Părinților și Pedagogilor „Efect-U”	s. Ursoaia, jud. Tighina	S. Vîrtosu
46.	Asociația Obștească „Mediu-Scop”	s. Cioburciu, jud. Tighina	Ștefan Moiseenco
47.	Asociația Obștească „Renașterea”	s. Talmază, jud. Tighina	Nicolae Grosu
48.	Asociația Obștească „Speranța”	s. Taraclia, jud. Tighina	Bocancea
49.	Asociația Obștească „Viitorul”	s. Tănătari, jud. Tighina	Mihail Vartic
50.	Asociația Obștească „Prosperare”	s. Burlacu, jud. Cahul	Zinaida Manole
51.	Asociația Obștească „Mesagerii”	s. Chircani, jud. Cahul	Svetlana Burlacu
52.	Asociația Obștească „Ruragrocon”	s. Baimaclia, jud. Cahul	Ion Profir
53.	Asociația Obștească „Dar din dar copilului orfan”	s. Baimaclia, jud. Cahul	Valantina Țurcan
54.	Asociația Obștească „Terra-Paradis”	s. Baimaclia, jud. Cahul	Galina Negru
55.	Centrul local de extensiune „Țărăncuța”	s. Țărăncuța, jud. Cahul	Elena Curcenco
56.	Asociația Obștească „Vatra - Cîrpești”	s. Cîrpești, jud. Cahul	Raisa Angheluță
57.	Centrul de Educație pentru Democrație	s. Volintiri, jud. Tighina	Angela Țih
58.	Asociația pentru realizarea drepturilor omului	s. Plop-Știubei, jud. Tighina	Leonid Scoarță
59.	Asociația Obștească „Unison”	s. Popeasca, jud. Tighina	Pavel Osipov
60.	Asociația Obștească „Danchir”	s. Chircăiești, jud. Tighina	Olga Bologa
61.	Asociația Obștească „V. Harnaj”	s. Baimaclia, jud. Tighina	T. Grițcan
62.	Asociația Obștească „Progres-S”	s. Ucraina, jud. Tighina	Eudochia Liceac

COMENTARIUL SPECIALISTULUI

Durabilitatea: o condiție obligatorie a investițiilor FISIM

Pînă în prezent prin intermediul FISIM au fost renovate și construite 319 obiecte de utilitate publică. Însă relațiile FISIM cu comunitățile care au implementat respectivele microproiecte nu se sfîrșesc aici. Timp de doi ani după darea în exploatare a școlilor, grădinițelor, drumurilor, gazoductelor și apeductelor renovate cu suportul FISIM, fondul supraveghează modul în care comunitățile asigură durabilitatea acestor obiecte.

Durabilitatea este o noțiune complexă care include mecanisme și acțiuni ce variază de la o comunitate la alta în funcție de obiectul reabilitat și de potențialul de organizare a comunității. Dacă satele nu conștientizează de la bun început necesitatea asigurării durabilității, FISIM nu aprobă proiectul spre implementare și nu alocă mijloace financiare în respectivele comunități. Or, obiectele renovate trebuie să presteze cît mai mult timp servicii sociale calitative.

Care sînt mecanismele de asigurare a durabilității obiectelor renovate?

● La etapa de pregătire a microproiectului, satul, în persoana Agenției de implementare și a primăriei, trebuie să prezinte, pe lîngă propunerea de microproiect, un plan de asigurare a durabilității obiectului propus spre renovare. Evident, planurile elaborate la această etapă sînt, în mai toate cazurile, idealiste și cam romantice. Fără o anumită experiență în domeniu, satele nu știu care ar fi componentele acestui plan, sursele de finanțare pentru fondul de durabilitate, în cît timp va fi reparat obiectul și de unde începe asigurarea durabilității. Întrucît aceste lucruri nu sînt prea clare pentru comunități, consultanții FISIM acordă asistență tehnică și instruire, astfel încît agențiile de implementare să-și însușească rolul chiar de la început.

● În planul inițial de asigurare a durabilității este inclusă o prevedere specială – crearea asociațiilor de beneficiari (AB). Acestea se ins-

tituie în conformitate cu Legea Republicii Moldova „Cu privire la asociațiile obștești” nr. 837 din 17 mai 1996. Potrivit legii respective, asociația obștească este o formațiune benevolă, de sine stătătoare, autogestionară, constituită prin libera manifestare a voinței cetățenilor asociați pe baza comunității de interese profesionale și/sau de altă natură, în vederea realizării în comun a drepturilor civile, economice, sociale și culturale, dar care nu are drept scop obținerea profitului. În cadrul Proiectului FISIM, aceste asociații se formează la o etapă mai avansată, după înregistrarea propunerii de microproiect, dar pînă la susținerea proiectului investițional în cadrul Comitetului Executiv FISIM, unde se aprobă finanțarea acestuia. Măsurile de durabilitate sînt specificate în memorandumul încheiat între primărie și FISIM. Consultanții FISIM acordă asistență tehnică satelor la organizarea adunării de constituire a asociațiilor, la elaborarea statutului și a întregului pachet de documente pentru înregistrarea juridică și economică a asociațiilor în conformitate cu art. 19, p. 4 al Legii „Cu privire la asociațiile obștești”.

● Procedura de înregistrare juridică, deschiderea contului bancar sînt necesare atît pentru elaborarea strategiei de acumulare a fondului de asigurare a durabilității obiectului renovat, cît și pentru respectarea transparenței și utilizării eficiente a mijloacelor financiare. La adunările de constituire a asociațiilor, beneficiarii determină mărimea cotizațiilor de membri, precum și mecanismele de colectare a acestora. Cu titlu de excepție, în procedurile de pregătire a microproiectelor de gazificare și asigurare cu apă potabilă a comunităților este prevăzută necesitatea acumulării fondului de durabilitate (de rezervă) pînă la aprobarea finanțării proiectului. La această etapă se consolidează AB și, deopotrivă cu membrii AI, urmează implementarea calitativă a microproiectului – respectarea graficului de implementare a MP, calitatea materialelor utilizate și a lucrărilor executate, evaluarea desfășurării lucrărilor prevăzute în proiect și efectuarea plăților. Anume aceste activități pun temelia durabilității obiectului. Prin intermediul AI și AB, satul se implică în procesul de valorificare transparentă a surselor financiare.

După finalizarea lucrărilor, de

regulă, AI își prezintă darea de seamă în fața comunității și predă obiectul Asociației de beneficiari. Menționez că, în memorandumul semnat cu FISIM la etapa de aprobare a finanțării, comunitatea își asumă angajamentul să asigure durabilitatea obiectului pe o perioadă de cel puțin 15 ani. Este un termen minim, deoarece, spre exemplu, tabla zincată ondulată sau țigla metalică, folosite la acoperirea școlilor sau grădinițelor, au un termen de exploatare de pînă la 50 de ani. Dacă vor fi respectate condițiile de întreținere, AB va putea menține acoperișul în stare ideală o perioadă mai mare de 15 ani.

Concomitent, după darea în exploatare a obiectului, AB și consultanții FISIM concretizează, în cadrul unui seminar, planul de asigurare a durabilității elaborat la prima etapă de evaluare. În acest moment, cînd populația este implicată masiv în colectarea cotizațiilor și altor surse, pentru asigurarea durabilității proiectului, planul în cauză este definitiv într-un contur mult mai realist. La etapa respectivă se conturează deja patru direcții de asigurare a durabilității – menținerea, funcționarea și dezvoltarea obiectului, precum și rolul AB în dezvoltarea comunitară.

Cum satele învață să atragă surse financiare?

Conform procedurilor FISIM, după darea în exploatare a obiectului renovat, satele, care asigură durabilitatea, și AB, care se implică în dezvoltarea comunitară, pot încheia cu fondul un contract de performanță. În acest contract se stabilește ce a făcut comunitatea pentru menținerea, dezvoltarea și funcționarea obiectului renovat și ce acțiuni preconizează să desfășoare. Activitățile se cofinanțează jumătate la jumătate de comunitate și FISIM. Azi, există 40 de comunități care au încheiat contracte de performanță datorită faptului că au asigurat dezvoltarea obiectului și au participat la acțiuni de dezvoltare comunitară. Concretizăm că după realizarea în comunități a celor 319 proiecte, au fost înregistrate 289 asociații obștești. La finele anului 2002, pe contul acestor asociații, pentru asigurarea durabilității au fost colectate din cotizațiile de membri ai AB și din sponsorizări **1,403 milioane lei. În dezvoltarea ulterioară a microproiectelor, satele au**

atras 25, 910 milioane de lei. Sînt niște cifre estimative a lucrărilor și serviciilor prestate, bazate pe evidența ținută în comunități.

O funcție a AB la etapa de întreținere a obiectelor este dezvoltarea comunităților și inițierea de noi microproiecte. E lăudabil faptul că au lansat noi microproiecte 216 comunități. De pildă, satul Zberoaia a implementat un proiect de asigurare a localității cu apă potabilă în colaborare cu o companie elvețiană, cîștigînd astfel circa două milioane cincisute mii de lei. La rîndul său, Asociația „Izvorașul” din Borceag, a atras investiții de un milion de lei de la Guvernul Danemarcei.

Cu același succes, sume importante de bani, dar și resurse materiale au fost investite de către localitățile rurale în dezvoltarea comunitară, adică în reabilitarea infrastructurii sociale și crearea locurilor de muncă.

De ce nu întotdeauna există parteneriat?

Durabilitatea obiectelor renovate poate fi asigurată doar prin implicarea populației în întreținerea acestora, consolidarea asociațiilor obștești și colectarea de fonduri. În același scop, cu suportul DFID se implementează două microproiecte de semnificație deosebită – crearea rețelelor de beneficiari FISIM și crearea parteneriatului comunitar. Realizarea acestor proiecte va stimula dezvoltarea societății civile în sectorul rural.

De menționat că nu întotdeauna asociațiile de beneficiari sînt susținute de primărie și agenții economici. Or, anume prin acest parteneriat comunitar asociațiile obștești trebuie să fie susținute la asigurarea dezvoltării durabile a localităților. Este vorba de unirea eforturilor celor trei sectoare comunitare în atragerea investițiilor. La acest capitol, aș menționa unele dificultăți pe care le întîlnesc organizațiile create în comunități.

● Deoarece sectorul privat este slab dezvoltat, productivitatea și competitivitatea produselor în agricultură sînt încă reduse. La momentul actual, nu există fluxuri financiare sigure pentru dezvoltarea durabilă a comunităților.

● Introducerea tehnologiilor noi de prelucrare a materiei prime agricole, precum și prestarea serviciilor

mecanizate în agricultură sînt încă la etapa incipientă. Accelerarea dezvoltării acestor activități ar genera venituri care ar sta la baza formării bugetelor locale și acumulării fondurilor de durabilitate de către asociațiile obștești, necesare pentru menținerea și dezvoltarea infrastructurii sociale a comunităților.

● Deocamdată nu există stabilitate în activitatea administrației publice locale. Consilierii sînt divizați după criterii politice, punînd deseori interesele personale și de partid mai presus de cele ale satului. Nu întotdeauna există o conlucrare armonioasă între primari și consilieri, iar asociațiile obștești nu beneficiază de susținerea consilierilor.

● Autonomia financiară a primăriilor este foarte relativă, acestea fiind în imposibilitatea de a-și gestiona propria bază impozabilă. Doar o treime din veniturile locale rămîn în primărie, restul fiind centralizate și redistribuite la discreția administrației județene.

● O analiză a bugetelor locale, făcută în localitățile rurale cu scopul de a identifica posibilitățile lor de dezvoltare, ne-a demonstrat că, de fapt, primăriile nu au în buget mijloace financiare suficiente pentru dezvoltare.

În localitățile unde există asociații obștești și unde acestea sînt active, se evidențiază o înviore. După ce și-au demonstrat potențialul, asociațiile obștești se bucură de susținerea majorității populației prin participarea lor la soluționarea problemelor comunitare. Asociațiile obștești sînt generatoare de idei și pot atrage investiții care, fiind gestionate eficient și transparent, favorizează dialogul cu noii investitori. Pentru a înregistra asemenea performanțe în toate comunitățile, este important ca cele trei sectoare comunitare – asociațiile obștești, administrația publică locală și agenții economici – să beneficieze de un nivel adecvat de instruire în domeniul societății civile, afacerilor, atragerii investițiilor și conlucrării cu investitorii. Dacă vor fi atinse aceste scopuri, comunitățile vor fi capabile să asigure durabilitatea obiectelor, dezvoltarea comunitară și un climat investițional favorabil.

Chiril SOROCEAN,
consultant FISIM

RESPONSABILITATE LA PĂTRAT

Simion Cernei,
primarul comunei Larga Nouă

Pentru noi, locuitorii comunei Larga Nouă, județul Cahul, posibilitatea de a renova capital gimnaziul din localitate cu susținerea financiară a Fondului de Investiții Sociale din Moldova a fost o șansă cu adevărat fericită. Pentru a reda școlii un aspect îngrijit și elegant, am valorificat 75 mii de dolari, 15 la sută din această sumă constituind contribuția acumulată de comunitate. Evident, suma acumulată de la cetățeni era departe de cea solicitată de proiect. Atunci, am apelat la agenții economici, la Consiliul județean și la... bugetul primăriei. Nu pot afirma că comunitatea a fost foarte activă, dar sper că atitudinea va fi categoric alta la implementarea unui nou proiect.

Calitativ și aspectuos, acoperișul din țiglă metalică va asigura o bună protecție contra intemperiilor.

Au fost schimbate ușile și dușumeaua. De asemenea, a fost instalat un nou sistem de încălzire, fiind construite trei minicazane care funcționează autonom. Suplimentar la proiect, din contul taxelor locale, lângă școală a fost săpată și amenajată o fântână și a fost instalat bustul lui Alexandru cel Bun.

Investiție în atitudine

În septembrie 2002, copiii din Larga Nouă au început studiile în condiții absolut noi. Oricât ar părea de surprinzător, proiectul, în toată complexitatea lui, a fost implementat într-o perioadă foarte scurtă - două luni de zile. Acest lucru a fost posibil doar grație atitudinii pline de responsabilitate a comunității, agenților economici locali și echipei care a efectuat lucrările de renovare.

În fine, gimnaziul a fost dat în exploatare, la deschidere fiind oficiat un tedeum de către un sobor din 11 preoți.

Avem o satisfacție deosebită când, la o nouă trecere în revistă a ceea ce am realizat, ne dăm seama încă o dată că la acest proiect am participat cu resursele locale. Este un succes, pentru că, acum cîțiva ani, nu ne-am fi imaginat că am putea realiza cu propriile forțe un lucru atât de mare. Pe lângă faptul că ne-am făcut cu o școală nouă, 100 de mii de lei au rămas în comunitate, din acești bani fiind remunerați oamenii din sat, angajați temporar pentru efectuarea lucrărilor de renovare.

Țin să evidențiez faptul că aspectul interior al școlii, în special reparația cosmetică și amenajarea sălilor de clasă, a revenit profesorilor, părinților și elevilor. S-au descurcat pe nota maximă și, datorită acestei reușite, se muncește și se studiază cu o dispoziție absolut diferită de cea de pînă la renovarea școlii.

Un stimulent pentru comunitate este și programul educațional "Pas

cu pas", implementat în două clase primare. Micii beneficiari sînt încințați de mobilierul modern cu care au fost dotate clasele și de cărțile pline de culoare și informații inedite pentru ei. Fiind un gimnaziu mixt, adică cu predare în limbile română și rusă, am avut satisfacția să aflăm că și o clasă cu predare în rusă și-a manifestat interesul pentru Programul "Pas cu pas". Din proprie inițiativă, învățătoarele au accesat INTERNET-ul unde au găsit material di-

dactic tradus în limba rusă.

Este salutară, în opinia mea, necesitatea de a implica financiar comunitatea în realizarea proiectelor finanțate prin intermediul FISM. Chiar dacă nu e atât de simplu precum s-ar părea, e foarte important ca satul să-și investească, parțial, propriile resurse, astfel responsabilitatea oamenilor fiind mult mai înaltă decît în cazul în care nu ar aloca nimic din propriul buzunar. Ar fi extraordinar dacă am putea conlucra și cu alți finanțatori în

aceleași condiții de transparență. Astăzi, sătenii, agenții economici, vin la primărie cu diverse inițiative de importanță comunitară. Am fost surprins să aud de la unii dintre ei despre disponibilitatea de a participa cu o contribuție financiară mai mare de 15 la sută, cu condiția ca în comună să fie tranșate și alte probleme. Bunăoară, construcția unui drum bun pînă la traseul Chișinău-Cahul și reabilitarea grădiniței, care are nevoie de un acoperiș nou și de un exterior pe potrivă.

SAT ÎN SCHIMBARE

Volintirii vor avea școală "nouă"

Ieri, statutul de centru raional și de localitate cu una dintre cele mai importante fabrici avicole din republică erau prilejuri de justificată mîndrie pentru locuitorii satului Volintiri, județul Tighina. Astăzi, volintirenii nu mai au nici fabrica avicolă, nici pe cea de vinuri. Șomajul îi strangulează, iar posturile de grăniceri, instalate la hotarul cu Ucraina, le-au blocat pînă și posibilitatea de a se întreține din trocul cu animale practicat de mai mulți ani între gospodăriile din Volintiri și cele din localitățile vecine aflate sub jurisdicția Ucrainei. Or, cu toate relele sale, sărăcia îi stimulează pe volintirenii să-și refacă imaginea, dar și nivelul de trai.

Angela Țih, directoarea școlii din Volintiri și președinta Organizației nonguvernamentale "Centrul de educație pentru democrație", fondată în 1997, a fost printre primele per-

► **Angela Țih,**
directoarea școlii din Volintiri

soane alarmate de faptul că sărăcia și șomajul din localitate au cauzat abandonul școlar. Școala ajunsese cap de listă în județ pentru cel mai mare număr de copii neșcolarizați. Astfel, proiectele în domeniul drepturilor copiilor implementate de ONG-ul condus de Angela Țih au fost succedate de unul cu adevărat grandios, numit "Copiii străzii". Proiectul finanțat de Fundația SOROS și administrat de Centrul CONTACT, prevedea acordarea de îmbrăcăminte, încălțăminte și rechizite școlare la 30 de copii care, datorită acestui fapt, au început să frecventeze școala.

Pentru continuitatea proiectului, Centrul pentru educație și democrație a contractat un grant de 11,2 mii de dolari din partea Direcției elvețiene pentru dezvoltare și cooperare, în care au fost incluși 60 de copii din familii cu venituri reduse.

Sătenii au înțeles că există surse financiare alternative pe care ei nu știau să le caute prin alte metode decît cele „sugerate” de către stat. Dat fiind faptul că școala se află într-o stare lamentabilă: ușile sînt putrede, ferestrele la fel, iar tencuiala nu mai vrea să se țină pe pereți. Altă problemă dureroasă este faptul că gazul se află la doar 600 de metri, iar școala nu se numără printre beneficiarii conductei. Deși, primăria alocase bani pentru reparația sistemului de încălzire, copiii au cam înghețat. Cele 120 tone de cărbuni consumate la încălzirea școlii nu și-

au avut rostul în lipsa condițiilor de conservare a energiei termice.

Primarul Ion Godina nu se așteptase la reacția pe care au avut-o sătenii la adunarea generală. Drumurile și apeductul se află într-o stare catastrofală, iar de gaze naturale beneficiază doar 80 de case. Cu toate acestea, oamenii au decis să facă o investiție mai rezonabilă - să repare și să gazifice școala.

Timp de o săptămînă, contribuția comunității, în valoare de 15 la sută din cele 65 mii de dolari, a fost acumulată. Fiecare gospodar a depus cîte 30 de lei, iar unii pensionari au ținut să dea măcar cîte 5-10 lei ca să fie și ei în rînd cu lumea. Colectivul pedagogic, reprezentanții aparatului primăriei și ceilalți bugetari din sat au dat cîte 30 la sută din salariu, oferind un bun exemplu pentru consătenii. În fine, oamenii din sat au depus 44 mii de lei, Consiliul județean - 50 de mii de lei, primăria și agenții economici completînd restul sumei. Comunitatea din Volintiri, un sat-

model pe timpuri, nu putea rămîne în urma localităților rurale care au soluționat mai multe probleme cu susținerea FISM.

Din banii alocați conform proiectului, conducta de gaz va fi prelungită pînă la școală, va fi instalat un nou sistem de încălzire, vor fi schimbate ușile, ferestrele și, nu în ultimul rînd, înnoită fațada școlii.

Destul de ambițioși, volintirenii își propun să înceapă, la jumătatea lui iunie, lucrările de reparație, astfel ca la 1 septembrie școala să fie dată în exploatare. "Este un vis prea frumos ca să se transforme în realitate într-un termen atât de scurt, ni s-a destăinuit Angela Țih. Există prea multe lucrări de făcut și echipa angajată ar putea să nu reușească. Dar sătenii vor pune umărul, pentru că la 1 septembrie școala va împlini 30 de ani și, cu acest prilej, „izvorul de lumină” nu poate să nu se îmbrace în haine noi."

Sanda ROMAN

PROIECTE DUPĂ PROIECTE

La Iezăreni duminicile vor veni mai târziu

Aflat în vecinătatea Chișcărenilor, una dintre cele mai performante localități din nordul Moldovei, satul Iezărenii Vechi, județul Bălți, „s-a molipsit” de la vecini de inițiative de dezvoltare comunitară. După ce au reparat, cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova, gimnaziul din sat, oamenii din Iezărenii au așteptat primăvara ca să-și renoveze și apeductul.

„Ceea ce se întâmplă la Chișcăreni provoacă o reacție în lanț cu proiecte, școli renovate, apeducte, schimb de experiență etc., care se extinde la Iezărenii Vechi și Ciuciueni. Este o concurență sănătoasă și comunitatea din Chișcăreni este un exemplu pentru noi, ne deschide parantezele Renata Gabor, secretarul Consiliului comunal Iezărenii Vechi. Fiind un sat mai mare și cu o experiență mai bogată, îi lăsăm pe vecini să meargă înaintea noastră, așa ca să ne putem inspira de la ei în lucrurile bune și să nu le repetăm erorile.”

Și totuși, cei din Iezărenii Vechi nu au rămas cu mult în urmă. Și aici s-au structurat bine organizațiile neguvernamentale care și-au asigurat deja un credit de încredere în relația cu investitorii străini. Asociația părinților și pedagogilor, Asociația utilizatorilor de apă și Asociația femeilor au apărut ca rezultat al colaborării comunității cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova. Și, dacă a intrat în horă, comunitatea de aici vrea să joace pînă la urmă - în curs de fondare sînt Asociația tinerilor și Asociația părinților și educatorilor.

Ideea de a solicita ajutorul FISM în renovarea gimnaziului aparține comunității și a fost salvatoare pentru școală. Gimnaziul era într-o stare deplorabilă, nu se încălzea și dacă nu s-ar fi intervenit rapid, clădirea de 30 de ani ar fi început să se năruie. Din cauza imposibilității de a respecta normele de termificare a clădirii în timpul iernii, umezeala se cuibărise în pereții acesteia. Aerul și îmbrăcămintea copiilor prindeau miros greu de mucegai, nemaivorbind de faptul că elevii nu-și mai aminteau cînd au stat ultima oară îmbrăcați ușor la lecții.

Gimnaziul renovat a fost dat în exploatare la 30 ianuarie 2001. Astăzi, după investiția de circa 50 de mii de dolari în clădirea școlii, starea acesteia nu suportă nici o comparație cu aspectul său de odinioară. Totul e nou, frumos și curat. În sălile de clasă se poate face carte fără a sufla în pumni, iar florile și-au ridicat ochii spre soare. Școala e de nerecunoscut. După renovare, aceasta a beneficiat de o bibliotecă în valoare de 32 mii de lei, iar șapte clase primare s-au încadrat în programul „Pas cu pas”.

Data fiind grija comunității față de școală, Asociația părinților și pedagogilor a încheiat nu demult un contract de performanță cu FISM. Datorită acestui contract, sala de sport a fost dotată cu echipament, au fost îmbogățite fondurile bibliotecii. Din cotizațiile achitate cu regularitate pe contul APP sînt sponsorizate concursurile și activitățile școlare.

„Oamenii au început să aibă încredere în noi, ne-a spus Renata Gabor. Asociația femeilor din localitate a beneficiat de o colaborare cu Counterpart International. Ca rezultat al acestei colaborări, asociația a primit cîteva loturi de ajutoare umanitare care au fost distribuite familiilor nevoiașe, bătrînilor singuri și pensionarilor.”

La fel de important pentru comunitatea din Iezărenii a fost faptul că vara trecută satul a obținut, cu suportul FISM, finanțarea proiectului de reparație a sistemului de aprovizionare cu apă potabilă de care se folosește jumătate de sat. Este vorba de o investiție de 547 mii de lei, inclusiv contribuția comunității. Drept consecință a supraexploatării sale, în ultimul timp, apeductul le creează probleme sătenilor. Pompa și țevile sînt uzate, din care motiv apa ajunge mai curînd în stradă decît în robinețele din curțile oamenilor. Contractorul a fost găsit abia în noiembrie trecut, însă renovarea a fost amînată pentru primăvara curentă, condițiile din iarnă nefiind favorabile lucrărilor de acest gen.

Dacă va realiza tot ce și-a pus în gînd, comunitatea din Iezărenii Vechi se va putea gîndi și la duminici.

Natalia RĂILEANU

SOLUȚIE CHIBZUITĂ

Cucoara și-a transformat Casa de cultură în școală

Dacă nu ar fi existat posibilitatea finanțării unor proiecte de menire socială prin intermediul Fondului de Investiții Sociale din Moldova, astăzi, copiii din Cucoara, județul Cahul, ar fi continuat să meargă la ore într-un cămin încălzit cu sobe portabile. În cel mai bun caz, rudimentarul sistem de încălzire ar fi fost înlocuit cu altul, tot atît de „performant” – sobele de cărămidă...

De vreo zece ani încoace, Cucoara nu mai avea școală pentru copiii sătenilor. Elevii și profesorii activau într-un cămin ce aparținuse fostei gospodării agricole, construit pentru studenții care umpleau toamnele satului de veselie și tinerete. Clădirea acestuia, la începutul anilor '90, a fost adaptată, în limitele posibilităților modeste ale administrației publice locale, la cerințele unei școli rurale.

Soluția cu căminul a fost considerată provizorie, satul sperînd că, într-un timp scurt, în Cucoara se va construi o școală nouă, tip, cu trei niveluri. În 1992 clădirea veche a fost demolată și a fost pus fundamentul școlii ce urma să fie construită. Însă, printr-un nefericit concurs al împrejurărilor, dictat de situația economică a țării, peste fundație nu s-a mai pus barom o cărămidă. Astfel, localul temporar al școlii s-a transformat într-un sediu permanent urît de toată lumea.

În zilele reci de toamnă și de iarnă, încăperile fostului cămin erau pline de fumul amar al

sobițelor de metal. În plus, frigul pătrundea pe lîngă hogașurile improvizate scoase prin oberlihturi. Primăvara, copiii și profesorii mai uitau de fumul usturător și incomoditățile iernii, ca în iarna următoare calvarul să reîncepă.

Proiectul de readaptare a Casei de cultură propus FISM-ului de către comunitatea din Cucoara a fost estimat la 488 mii de lei, sumă în care a fost inclusă și contribuția comunității. După jumătate de an de realizare a lucrărilor prevăzute în cadrul proiectului, la 1 iunie 2000, în incinta Casei de cultură a început să funcționeze gimnaziul pentru 150 de elevi, cu zece săli de clasă situate pe două niveluri. În cealaltă aripă a edificiului a rămas sala de discotecă și cea de festivități ale Casei de cultură.

Prin acest proiect, a fost renovat acoperișul și a fost conectat la sistemul de încălzire spațiul care a revenit școlii.

Sistemul de termificare al școlii funcționează autonom, fără curent electric. Consumul pe sezon nu depășește 15 tone de cărbuni. Este o economie uriașă comparativ cu 400 tone de cărbune, cît erau necesare anterior pentru încălzirea școlii, primăriei și punctului medical. Avantajul e că economia de combustibil e și o garanție a căldurii, chiar dacă eventual nu ar fi curent electric. De nevoie, lecțiile pot avea loc cu lampa de gaz, dar într-o atmosferă caldă.

Datorită Fondului de Investiții Sociale din Moldova, populația din comună a înțeles că poate interveni în evoluția situației spre binele tuturor. „A fost greu, dar am izbutit, ne mărturiște dna Parascovia Iuzu. Cînd a văzut atîta căldu-

ră și curățenie, lumea nu mai știa ce să creadă. Cu sobițele celea de metal curățenia nu era decît o iluzie. În noile condiții, profesorii și părinții au încheiat tapete și albul sălilor de clasă a devenit o normalitate.”

...Satul însă o duce greu. Balta care ajungea pînă sub sat și care era bună doar pentru grădinarit, a fost secată cu mai mulți ani în urmă. Respectiv, și-a stopat activitatea și fabrica de conserve din localitate, iar ferma avicolă a fost distrusă.

Oricum, schimbarea în atitudinea oamenilor se lasă lesne remarcată. Odată cu demararea lucrărilor de renovare a școlii, sătenii nu au mai avut nevoie de argumente pentru a se lăsa convinși să pună și ei umărul la ceea ce se întâmplă în sat. Astfel, grație lor și insistenței primarului Nicolae Dandea, comunitatea din Cucoara a cîștigat al doilea proiect - construcția apeductului. Acesta a costat 580 mii de lei, din care 80 de mii au fost acumulate de viitorii beneficiari. De data aceasta, banii au fost adunați mai ușor. 70 la sută din săteni au depus cîte 250 de lei, sumă ce a revenit unei familii. Astăzi, toate cele 320 de gospodării din Cucoara au acces la apeduct.

Cea mai dureroasă problemă a satului rămîne însă tot una legată de școală. Instituția nu are casefon, televizor și - cu atît mai mult - un calculator. Elevii din Cucoara nu au nici cea mai elementară idee despre cum se poate opera la un calculator, lucru pe care îl recunosc, rușinați. Deși nu e vina lor.

Rodica CIORĂNICĂ

CORLĂTENI, judetul BĂLȚI

- Din comuna Corlăteni fac parte satele Corlăteni, Sîngureni, Grinăuți și Ciobănauca
- Populația comunei e de 8750 locuitori, între care 4150 bărbați, 4600 femei, 1074 pensionari, 1041 elevi
- În comuna Corlăteni activează 4 instituții de învățământ – Liceul teoretic din Corlăteni, gimnaziile din Grinăuți și Sîngureni, precum și școala primară din Ciobănauca
- Potrivit unor cifre estimative ale primăriei, 370 de locuitori ai comunei sînt plecați la munci peste hotare
- Pe teritoriul comunei activează 37 de agenți economici. Cei mai importanți sînt trei asociații agricole mari, fabrica avicolă, cinci întovărășiri legumicole, cinci stații PECO, moara, barurile și magazinele
- Bugetul comunei se apropie de un milion de lei anual

Corlătenii își cuceresc

Corlăteniul, localitatea de reședință a primăriei Corlăteni, este un sat cu oameni așezați, în care elementele arhitecturale moderne fac competiție cu motivele tradiționale de care gospodarii cu rădăcini adînci în aceste locuri nu vor să se despartă. Nici nu e cazul, pentru că noul și vechiul creează o ambianță perfectă care lasă să se întrevadă delicat spiritul calculat al unor oameni sensibili la durerile și grijile comunității.

La Corlăteni, o așezare pe care o poți considera un fel de inimă a nordului moldovenesc, ai ce vedea. Un drum central asfaltat, pe marginile căruia au fost plantați cu mulți ani în urmă pomi care astăzi îndrăznesc să cuprindă cerul, arată că localitatea a avut noroc în toate timpurile de o administrare chibzuită. Casa de cultură din centrul satului este mai degrabă un palat al culturii pe care vremurile nu au reușit s-o transforme într-o sală de discotecă cu scaunele rupte și geamurile stricate, precum s-a întîmplat cu clădirile similare din satele republicii. Poate, la Corlăteni s-a evitat această situație datorită oamenilor, care au știut să-și păstreze bunurile în pofida instabilității și crizei din țară. Iar școala și grădinița sînt mai atragătoare chiar decît atunci cînd erau noi. Dar totul începe de la clădirea primăriei, un edificiu cochet, dosit în spatele unei fișii de arbori decorativi, și de la fiecare curte de gospodărie, culorile și curățenia cărora se iau la întrecere cu cele din curtea vecinului. Oamenii de aici sînt pe cît de ambițioși, pe atît de mîndri că s-au născut la Corlăteni.

Primul succes

Ca în fiecare localitate, însă, și la Corlăteni circumstanțele au conspirat împotriva oamenilor și nevoilor lor. Bugetul local nu a fost răsfațat cu venituri și surse financiare disponibile, astfel încît să poată fi soluționate probleme de importanță strategică pentru comunitate. Or, comunitatea avea multe probleme de rezolvat. Cum despre existența unui business mic sau mijlociu nici nu se putea vorbi la Corlăteni, iar marile asociații agricole nu înregistrau profituri fabuloase, administrației publice locale nu-i rămăsese decît să caute bani în afara comunei.

Fondul de Investiții Sociale din Moldova a fost una din sursele care au reacționat adecvat și cel mai rapid la dorința comunității din Corlăteni de a schimba situația din localitate. Cererea de finanțare adresată acestei instituții viza reparația capitală a Liceului teoretic din Cor-

lăteni. Școala, construită în 1968, nu mai putea oferi condiții de studii normale. Clădirea se învechise, acoperișul curgea în toate blocurile, iar sălile de sport și cea de festivități erau într-o stare lamentabilă. Deși toată lumea conștientizase parcă necesitatea de a participa la cheta pentru reabilitarea școlii, banii nu s-au adunat prea ușor. Poate pentru că nu-i aveau. Condițiile grele de trai erau caracteristice și pentru majoritatea locuitorilor Corlătenilor. Dar mai era și neîncrederea în ziua de mîine, și îndoiala că banii lor nu vor fi folosiți conform destinației. Pînă la urmă, părinții elevilor au depus cîte 20 de lei, iar profesorii – cîte 100 de lei. Cînd toți banii au ajuns pe cont, FISM a aprobat finanțarea proiectului în valoare de 50 mii de dolari sau peste 511 mii lei.

La 10 octombrie 2000, lucrările de renovare a liceului au luat startul. Cele mai mari investiții s-au făcut în schimbarea ferestrelor, ușilor,

dușumelei din sala de sport și la acoperiș, care a fost înlocuit cu unul din tablă zincată. În mai 2001, liceul a fost dat în exploatare. A fost o bucurie pentru toată lumea. Reușiseră. În ciuda tuturor îndoielilor. Părinții și învățătorii au creat o asociație obștească numită Asociația părinților și pedagogilor, care și-a asumat să aibă grijă de păstrarea școlii și de eventualele reparații cosmetice.

Suplimentar la lucrările efectuate în cadrul proiectului finanțat de FISM, s-au executat lucrări sponsorizate de către Direcția județeană de învățământ, societățile agricole „Corlăteanca” și „Avicola” și de către primărie.

Directoarea liceului, Eugenia Cibotaru, ne-a declarat că, deși primăria a ajutat cu ce a putut școala, conducerea instituției nu a abuzat de sprijinul administrației publice locale. „Sîntem gestionați de la județ și primăria nu prea are obligații față de noi.” În scurt timp, însă, școala a

Grinăuții la al doilea proiect de amploare

Grinăuții sînt o localitate cu peste 500 de case, moară și poștă, aflată la vreo cinci kilometri de Corlăteni. Deși mai

mic și mai lăsat în voia lui Dumnezeu, satul totuși a reușit să-și realizeze visele considerate irealizabile.

Cu exact trei ani în urmă, după numai două luni de muncă asiduă, satul Grinăuți a dat în exploatare gimnaziul reno-

vat exterior cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Era cea mai gravă problemă din localitate, 49 la sută din locuitorii satului fiind copii. Dar nu a fost chiar așa cum și-ar fi dorit copiii și profesorii. Deoarece comunitatea a fost în stare să acumuleze numai jumătate din contribuție, investiția FISM a fost respectivă.

Cu alte cuvinte, suma totală a proiectului a fost 220 mii lei, inclusiv peste 40 mii de lei contribuția localnicilor. În cadrul proiectului au fost schimbate 20 de ferestre, 216 metri pătrați de dușumea. Locul vechiului acoperiș, din care ploaia își făcuse strecurătoare, a fost luat de peste 1800 metri pătrați de tablă zincată. Ultimul lucru important realizat în

cadrul proiectului a fost reparația terasei gimnaziului.

Directoarea Elizaveta Chetrari povestește, oarecum rușinată, despre proiectul realizat cu atîta trudă. „Nu am fost alinați de grija primăriei, sîntem mai departe de administrația locală și nu este prea ușor să luăm legătura cu aceasta la fiecare problemă. Din cauză că am avut puțini cîrbuni, în iarna trecută în gimnaziul a fost mai mult frig decît cald.” Dar, se pare că aceasta a fost ultima iarnă geroasă pentru copiii din Grinăuți.

Situația dezavantajoasă i-a făcut pe grinăuțeni să caute singuri soluții. Lumea s-a mobilizat și, cam odată cu demararea procesului de gazificare a satului Corlăteni, au luat-o pe aceeași cale și cei din

Grinăuți. În mai curent, grație susținerii FISM, aici urmează să fie date în exploatare o conductă de gaz de presiune medie cu o lungime de 11 mii de metri și centrala termică a școlii. Lîngă școală a și fost construită centrala termică ce urmează a fi dotată cu utilaj modern.

De data aceasta, comunitatea s-a întrecut pe sine însăși. Dacă, la primul proiect, nu a reușit să se afirme la nivel, de data aceasta grinăuțenii au acumulat contribuția necesară pentru construcția gazoductului. Costul total al proiectului este de 629 mii de lei. Sătenii au prins la curaj și sînt dispuși să realizeze noi inițiative. Important e că au reușit să cîștige încrederea în propriile forțe.

independența financiară

fost gazificată cu suportul Societății agricole „Corlăteanca”, care a investit 30 mii de lei în procurarea celor trei cazane și instalarea țevilor noi.

Grație activismului organizației obștești, liceul a beneficiat ulterior de un centru de limbă engleză, în valoare de 500 de dolari, finanțat de Corpul Păcii, și de un set de carte pentru bibliotecă în valoare de 650 de dolari, oferit de Guvernul SUA.

Un pas mai sigur

FISM a apreciat succesele comunității din Corlăteni după realizarea primului proiect și a aprobat finanțarea celui de-al doilea proiect în acest sat – construcția conductei de gaz. Satul reușise să se organizeze, să păstreze și chiar să dezvolte primul microproiect. La începutul lui 2002, în Corlăteni a început construcția conductei de gaz de presiune medie, plasată subteran, pe o lungime de 5 mii de metri, și instalarea a 30 de posturi de reglare a presiunii. Proiectul de 570 mii de lei, din care 101 mii în bani cheș constituia contribuția

comunității, a fost finanțat prin intermediul FISM de către DFID. Gheorghe Munteanu, inginer FISM, ne-a declarat că satul Corlăteni s-a încadrat activ în acest proiect. „Imediat ce au demarat lucrările de construcție a gazoductului, satul a început să construiască o rețea de presiune joasă de 600 metri. Anterior, comunitatea mai construise, pe cont propriu, o conductă de presiune joasă de 10 kilometri.”

Astăzi, la Corlăteni au acces la rețeaua de gaze naturale cam 90 la sută din locuitori, cu excepția unei mahalale de la periferia localității. Fiecare familie a investit în gazificarea gospodăriei personale între 4 și 5 mii de lei.

Mihail Ursu, președintele Agenției de implementare a proiectului de gazificare, își amintește că la început, când construcția gazoductului era abia la etapa inițială, oamenii erau foarte atenți cu membrii Agenției de implementare. „Ne salutau respectuoși, își scoteau pînă și căciulile. Iar când unii au văzut că mahalaua lor va fi gazificată ceva mai târziu, și-au schimbat atitudinea și ne-au luat la trei parale. După ce au

obținut accesul la rețea, „ne-a revenit” iarăși respectul”, încheie mai în glumă, mai în serios Mihail Ursu.

Comunitatea a reușit să trezească încrederea partenerilor și, în ultimii ani, Corlăteniul a găsit, suplimentar la sursele oferite cu suportul FISM, peste 2,2 milioane de lei. Acești bani au fost investiți în gazificarea cantinei școlii, grădiniței, în reparația drumurilor și bisericii și în extinderea rețelei telefonice și a numărului de beneficiari ai acesteia. La fel, sătenii și-au făcut o moară, apeduct, canale de scurgere.

Primarul comunei Victor Gordilă consideră că, în lipsa resurselor materiale din cadrul comunității și al sprijinului în sfera economică și socială din partea statului, relația comunității cu FISM și structurile finanțatoare străine este salvatoare. Ajutorul venit din afara localității este extraordinar pentru localnici, însă, mîndria nu le permite ca suportul acordat de străini să se transforme, la fiecare inițiativă, în ceva indispensabil. Comuna încearcă să stea bine „copăcel” și să se descurce fără a depinde de cineva.

„TERRA SANA”

O organizație preocupată de sănătatea comunității

Organizația obștească „Terra sana” înscrie o pagină distinctă în recenta istorie a sectorului asociativ din Corlăteni. După aproape patru ani de activitate, membrii acestei asociații pot afirma că și-au atins scopul, la început tratat cu scepticism de către unii consăteni.

În această perioadă, organizația condusă de Ion Bold a reușit să creeze centre de consultanță, informare și acordare de asistență tehnică pentru tineri. Prin seminarele desfășurate la inițiativa organizației, tinerii din comună au fost familiarizați cu drepturile lor, au înțeles cum poate fi restabilit echilibrul ecologic pe teritoriul comunei și ce se poate face pentru menținerea unui mediu ambiant sănătos.

Printre cele mai reușite proiecte implementate în comunitate de ONG „Terra sana” se numără centrul de radio și informare, finanțat de către Centrul CONTACT. Grație acestui proiect, sătenii se pot felicita reciproc, pot face anunțuri importante și pot comercializa mai ușor produsele agricole sau animalele pe care le cresc în gospodăriile lor. Altfel spus, după o zi de navigație pe unda postului de radio din Corlăteni, își poți imagina cum o duc consătenii și ce preocupări au.

Sub egida aceleiași organizații, elevii școlilor din Grinăuți, Pelinia și Corlăteni au efectuat o expediție ecologică pe râul Răut, pentru a stabili factorii poluanți ai acestuia. Membrii organizației au participat la lichidarea unei gunoșiști neautorizate de pe malul iazului și au plantat în loc un parc în care sătenii se pot odihni și ieși la plimbare.

Ultimul proiect - cel mai ambițios - se numește Centrul de consultanță și instruire și se implementează cu sloganul „Problemele comunei le soluționăm în comun”. Ion Bold, președintele ONG „Terra sana”, ne-a spus că respectivul proiect urmărește crearea și consolidarea Centrului de tineret din comună. Inițiativa este justificată prin numărul mare de proprietari ai cotelor de pământ care nu au studii speciale în domeniul agriculturii și numărul mare de tineri care sînt în căutarea unui loc de muncă.

Centrul de instruire al șomerilor este creat cu sprijinul Centrului CONTACT și al consiliului local. Cu concursul agenților economici din localitate și al Oficiului forței de muncă din Rîșcani, aici au fost colectate informații privind piața forței de muncă, tehnologiile agricole, noțiunile de marketing, management și legislația muncii. Cei trei specialiști în dreptul funciar, economie și management angajați de centru au acordat consultanță la 60 de tineri și fermieri începători. În cadrul centrului au loc un șir de seminare extrem de utile nu numai pentru tinerii din mediul rural, ci și pentru cei din orașe. Aici, se poate afla cum se înființează o întreprindere particulară, cum se elaborează un buget rațional și un plan de afaceri, cum poate fi obținut un credit etc.

Aceasta este o descriere succintă a cîmpului de activitate a ONG „Terra sana”. Descoperim cu surprindere că, la țară, tineretul caută soluții pentru problemele sociale și crizele economice. Se poate spune că viitorul comunității este pe mîini de nădejde.

„Noi optăm pentru micul business”

Interviu cu Victor GORDILĂ, primarul comunei Corlăteni

- *Dle primar, după experiențele trăite în ultimii ani de comunitatea din Corlăteni, ați sesizat vreo schimbare în felul de a fi al consătenilor dvs?*

- După cum și era de așteptat, succesele obținute cu sprijinul FISM a schimbat atitudinea oamenilor față de proprietățile comunei. Ei au înțeles că tot ce ni se dă azi trebuie să fie păstrat la fel cum păstrăm averea personală.

- *Care sînt problemele mai grave pe care nu le puteți rezolva din lipsă de bani?*

- Lipsa banilor în bugetul local e o realitate pe care nu o pot schimba nici guvernării, din cauza că legislația e cam oarbă. Nu există surse financiare rezervate pentru

localitățile rurale, astfel primăriile fiind afectate financiar anul împrajur. Dacă republica și guvernul sînt sărace, ce să mai vorbim de primării? Dar probleme pe care nu le putem soluționa din lipsă de bani sînt o mulțime.

- *Cu ce nezațuri vin localnicii la primărie?*

- Cea mai frecventă „durere acuzată” de consătenii mei este starea financiară. Dar primăria nu are posibilitatea de a interveni în fiecare caz. Desigur că încercăm să găsim soluții. În afara agenților economici, am ajuns să apelăm la comunitățile baptiste și evangheliste, care ne ajută cu paste făinoase, îmbrăcăminte și încălțăminte. Astfel, le întindem o mînă de ajutor familiilor nevoiașe.

Dar oamenii cer de la noi bani ca să poată achita energia, gazul, și 200 de lei nu schimbă mult situația cînd coșul minim de consum e 1200. Țin să le mulțumesc agenților economici locali care dau curs acestor solicitări, în special lui Vasile Talpă și Alexandru Răileanu.

- *Ce perspective de dezvoltare are satul Corlăteni?*

- Perspectivele sînt optimiste, dar depind de fiecare în parte. Am ajuns să conștientizăm că satele din comună se pot dezvolta doar pe calea businessului mic și mijlociu. La cerea noastră, ARIA a deschis un oficiu temporar la Corlăteni, pe o perioadă de cinci luni. Sperăm că, peste vreo trei luni, vom avea deja primele mici întreprinderi care vor putea

oferi cîte cinci locuri de muncă fiecare. Cel puțin, cei implicați în sectorul privat își vor putea întreține familiile. Astfel se va dezvolta secto-

rul economic al localității, iar bugetul local va avea șanse de a ieși din starea de austeritate. Micul business este speranța noastră, așa cum a fost și pentru Occident, care tot de la acest sector și-a început ascensiunea. Cred că acesta este viitorul comunității din Corlăteni.

- *Cum apreciați colaborarea cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova?*

- Recunosc că, fără FISM și fără ajutorul organizațiilor neguvernamentale, pur și simplu, nu ne-am fi descurcat. Guvernele Marii Britanii, SUA, Olandei etc. ne-au întins mîna și noi am profitat de acest gest caritabil. Bani care ajung la noi prin intermediul FISM și altor organizații donatoare sînt oxigenul nostru.

INFO rural

CUBOLTA

Oameni de bună credință

Locuitorii comunei Cubolta, județul Bălți, au colectat circa 8700 de lei pe care i-au depus în fondul de restaurare a Mănăstirii Căpriana.

Mihai Trifăuțanu, primarul comunei, spune că misiunea de colectare a donațiilor pentru Mănăstirea Căpriana a fost încredințată cetățenilor Mihai Ciurmac, Ion Pașa și Ion Gorea.

Primarul comunei a mai adăugat că locuitorii comunei colectează în prezent produse alimentare, iar în zilele cu cel mai mare volum de lucru vor asigura masa oamenilor angajați la lucrările de restaurare a mănăstirii.

Potrivit primarului, oamenii din sat sînt decisi, de asemenea, să adune în viitorul apropiat mijloace financiare pentru reparația Bisericii "Sfînta Elizaveta" din satul natal, considerată monument de arhitectură și care se află în protecția statului.

BRÎNZENI

Trei săptămîni în Israel

Lilia Tănase, profesoară la școala medie din satul Brînzani, județul Edineț, președinta organizației neguvernamentale "Ecofambus", a fost singura reprezentantă a Republicii Moldova în componența unui grup de 15 femei din diferite țări europene, care timp de trei săptămîni s-a aflat în Israel în cadrul unui proiect cu denumirea "Femeia liberă".

Lilia Tănase spune că pe parcursul aflării sale în Israel, împreună cu grupul din care a făcut parte, a avut numeroase întâlniri cu femei din diverse domenii de activitate: agricultură, business, politică, caritate etc. Femeile din Israel și-au împărtășit cu amabilitate experiența lor în soluționarea problemelor societății, în care lor le revine un rol de seamă.

Programul stagiului a cuprins deplasări în renumitele orașe Tel-Aviv, Ierusalim, Haifa. Totodată, vizitatoarele din Europa au avut și posibilitatea de a contempla locurile sfinte de pelerinaj ce țin de viața pămîntească a lui Isus Hristos, precum și diverse centre culturale.

VIAȚĂ REFĂCUTĂ

Javgurenii sînt pe drumul cel bun

Satul Javgur, județul Lăpușna, este situat în vîgăuna dintre două dealuri, lucru despre care vorbește și denumirea localității: în traducere din limba turcă, "javgur" înseamnă "groapă". În virtutea acestei denumiri sau poate din cauza disperării și a sărăciei, într-un timp, javgurenii au renunțat să mai lupte pentru viitor, lăsînd lucrurile să meargă de la sine, astfel încît localitatea s-a pomenit, de bună seamă, parcă aruncată într-o groapă din care nu se mai putea ieși. Oamenii erau apatici, totul era în delăsare, iar drumurile – atît cele lăturalnice, cît și cel central – pline de gropi.

Timp de 70 de ani, în satul Javgur nu a existat un drum de acces asfaltat sau măcar pietruit. Șoseaua centrală Javgur - Valea-Perjei, construită în perioada sovietică, s-a distrus complet și a intrat aproape de tot în pămînt. Și dacă pe timp frumos mai era cum mai era, cînd începeau ploile, deplasarea prin sat devenea o adevărată odisee. Anume din această cauză, la sfîrșitul anului 1999, cînd a început colaborarea cu FISM, la adunarea generală a satului, din șirul de probleme stringente cu care se confrunta localitatea la acel moment (reparația școlii, a sistemului de alimentare cu apă potabilă, a Centrului de sănătate etc.) locuitorii au considerat drept prioritară pentru comunitate construirea drumului central.

Costul total al proiectului a constituit 767 mii 273 de lei, dintre care satul trebuia să ofere 128 mii 306 lei, contribuție în bani, muncă, materiale de construcție. Acumularea contribuției comunității a fost cea mai grea încercare. Pentru că oamenii erau neîncrezători, grupul de inițiativă, în frunte cu primarul Gheorghe Vacarciuc, și consiliul local au elaborat o strategie privind antrenarea comunității în soluționarea problemei respective și modalitățile de a-i face pe oameni mai receptivi. Au fost create grupuri speciale în toate mahalalele, precum și grupuri pe domenii de activitate și de interese. Astfel, grupul de pensionari și-

a luat angajamentul de a colecta banii de la persoanele în vîrstă, grupul de profesori – de la colegii lor și de la ceilalți reprezentanți ai intelectualității, grupul de tineri – de la congenerii lor și de la familiile tinere din sat etc.

„Discutam cu oamenii cîte două ore”

Fiecare familie urma să contribuie cu cîte 50 de lei pentru reparația drumului. Însă, pentru că mulți săteni o duc din greu, fiecare a oferit cît l-a ținut punga. Orice ajutor, oricît de nesemnificativ, era binevenit.

„Uneori, trebuia să le explicăm consătenilor cîte o oră, două pentru ce colectăm banii și în ce mod îi vom cheltui, ca la urmă să plecăm

”TRANSCON-M”. La sfîrșitul lunii august a aceluiași an, cei 2 km 720 de metri de drum care străbat satul dintr-un capăt în altul au fost dați în exploatare.

Trebuie să menționăm că administrația publică locală din Javgur a găsit o modalitate inedită și eficientă, în același timp, de a-i atrage și a-i implica activ și pe copii în procesul de dezvoltare durabilă a comunității - îmbinînd utilul cu plăcutul. Conform Contractului de performanță privind asigurarea durabilității obiectivului renovat, între altele sînt prevăzute mai multe excursii pentru locuitorii satului Javgur, atît mături, cît și copii. Anul trecut, administrația locală a decis să planteze copaci pe marginea drumului renovat și a solicitat ajutorul elevilor. Astfel, fiecare elev care a sădit un copăcel, a plecat în excursie la circ, la teatru, la Grădina Zoologică sau la mănăstiri. În acest an, puieții care nu s-au prins urmează să fie înlocuiți cu alții. Totodată, primarul Gheorghe Vacarciuc ne-a spus că, în timpul apropiat, oamenii intenționează să sădească în centrul satului un parc.

”De cînd colaborăm cu FISM, aspectul satului s-a transformat puțin, mai mult schimbîndu-se oamenii. Ei au conștientizat că de dîinșii depinde viața de mai departe, înfățișarea satului, s-au trezit din nepăsare și, principalul, au căpătat încredere în administrația publică, ne spune, entuziasmată, Ala Pislaru. Acuma, nu mai stau să se gîndească dacă merită să calce pragul primăriei sau să mai aștepte ca primarul să fie în duși buni.”

„Este greu, dar e satul nostru”

”Contează faptul că oamenii au conștientizat că fac aceste lucruri pentru ei înșiși, nu pentru altcineva”, ne-a declarat primarul comunei Javgur.

Lucrurile au fost puse pe roate. Un argument în acest sens îl consti-

► Gheorghe Vacarciuc, primarul Javgurului

tuie și multiplele activități care au fost inițiate pe parcurs. În prezent, în sat activează o cooperativă de producere și colectare a laptelui "Jav-lacta". Celor mai activi membri ai cooperativei li s-au dat vite de prăsilă, iar laptele colectat este vîndut Fabricii de prelucrare a laptelui din Călărași.

De asemenea, în vara lui 2002, în conlucrare cu Bursa muncii din Cimișlia, primăria din Javgur a organizat pentru șomerii înregistrați la bursa cursuri de patru luni pentru a-i instrui gratis să deprindă un meșteșug, în special împletirea în lozie, papură și pănuși. De curînd, o absolventă a cursurilor respective a obținut finanțare pentru implementarea în Javgur a unui proiect de angajare în cîmpul muncii a persoanelor care au fost instruite.

Datorită eforturilor depuse de administrația locală, a fost reparat și gimnaziul din Javgur. La finele anului 2001, primăria a alocat din bugetul local 137 mii 500 de lei, bani din care gimnaziul a fost acoperit cu tablă. Totodată, a fost reparat etajul trei care a avut de suferit mult din cauza acoperișului deteriorat. Dușumeaua din nouă săli de clasă a fost acoperită cu linoleum în valoare de circa 10 mii de lei. După ce a fost reabilitată sala de cazane, au fost schimbate țevile la sistemul de încălzire, investindu-se și aici circa 40 de mii de lei. De 10 mii de lei a fost procurată vesela și toate cele necesare pentru alimentarea copiilor, banii fiind alocați, de asemenea, de la bugetul local.

Școala nu a mai cumpărat mobilier nou de 25 de ani, de cînd a fost dată în exploatare. Participînd la concursul privind pregătirea școlilor către sezonul rece, anunțat de FISM, școala din Javgur a obținut nouă seturi de mobilă.

Totodată, primăria, în parteneriat cu ONG "Viitorul Javgurului", a obținut prin intermediul Centrului CONTACT finanțarea unui proiect educațional – un teatru de păpuși – în sumă de 7 mii 500 de lei, dintre care 750 de lei (10%) au constituit contribuția comunității. Scopul proiectului consistă în prevenirea comportamentului antisocial al copiilor din familii vulnerabile. Teatrul activează în gimnaziul Javgur, iar actorii sînt elevii claselor V-IX.

► Teatrul de păpuși al gimnaziului Javgur

CU GÎNDUL LA ZIUA DE MÎINE

Exemplu pentru alte localități

Ca să vă puteți schița imaginea generală a satului Hăsnășenii Noi din județul Bălți, vă spunem că este o localitate relativ tânără, cu o istorie de numai 83 de ani. Informații despre primele gospodării întemeiate aici apar în documentele datate prin anii 20 ai secolului trecut. Este un sat specific mai ales datorită planului urbanistic. Cele două drumuri centrale sînt intersectate de străzile perpendicular pe acestea. Dintr-un elicopter, satul pare o basma în carouri aruncată între cîmpii. Este un element aparent nesemnificativ, însă la realizarea proiectului de gazificare a localității, implementat din banii localnicilor, proiectanții au remarcat că, datorită acestui element, este foarte ușor să instaleze țevile pentru conducta de gaze naturale.

Fără suportul financiar al societății agricole din localitate, condusă de Ion Prodan, în Hăsnășenii Noi nu se rezolvă nici o problemă de interes comunitar. Ion Prodan mai este și președintele Asociației beneficiarilor de drum, fapt care implică o responsabilitate și o dăruire mult mai mari decît în cazul unui simplu agent economic.

Renovarea drumului – prima inițiativă locală

Repararea drumului, mai exact a două porțiuni de drum, a fost primul proiect implementat în Hăsnășenii Noi la inițiativa comunității. Era anul 1999 și sătenii tocmai auziseră despre posibilitatea investiției de 50 de mii de dolari de care ar putea beneficia și ei prin intermediul Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Dar, chiar dacă inițiativa a fost a localnicilor, lucrurile s-au urnit din loc cu greu. Scepticismul, caracteristic tuturor comunităților care încercau pentru prima oară o asemenea colaborare, nu ocolise nici Hăsnășenii Noi. Oamenii n-au înțeles „din prima” despre ce e vorba, ce fel de organizație este FISM și care sînt modalitățile sale de lucru. Contribuția comunității, indispensabilă la implementarea proiectului, a fost acumulată anevoios și într-un volum extrem de mic, diferența de pînă la 15 la sută din valoarea proiectului fiind acoperită de unitatea agricolă dirijată de Ion Prodan. Deși practic fiecare fa-

milie a scos din propriul buzunar cîte 100-150 de lei pentru acest proiect, banii nu erau suficienți. Intervenția agentului economic respectiv a fost o soluție ce nu putea fi neglijată. De fapt, oamenii au mai suportat și cheltuieli suplimentare pentru amenajarea porțiunii dintre drum și fiecare poartă.

Peste un an și jumătate, Asociația beneficiarilor de drum „Viitorul” a încheiat un contract de performanță cu FISM, în valoare de două mii de dolari, achitat în jumătate cu comunitatea.

► **Andrei Borodachi, directorul gimnaziului Hăsnășenii Noi**

Astfel, recent, școala s-a ales cu inventar și echipament sportiv pentru fotbaliști, pentru care s-au cheltuit peste 13 mii de lei. Tot din contractul de performanță, 40 de co-

pii, aleși în bază de concurs dintre cei mai silitori elevi ai gimnaziului, au beneficiat recent de o excursie la Circul din Chișinău și de cîte un pachet cu dulciuri. Pentru alți 40 de copii, care tind să se numere printre cei de frunte, va fi organizată altă excursie la teatrul „V. Alecsandri” din Bălți. Este un fel de a-i stimula și de a le trezi ambiția de a fi cei mai buni, ne-a explicat directorul gimnaziului, Andrei Borodachi.

Echipa ideală

La al treilea proiect, reparația capitală a gimnaziului, a fost mult mai simplă. Transparența în activitatea FISM și în modalitățile de finanțare a schimbat satul. Atîta încredere nu mai avuseseră demult, nici măcar în guvernele pe care, într-un fel, tot ei, sătenii, le votaseră, și care au putut să-i contrarieze atît de rapid. Și această încredere, le-a fost răsplătită, căci, gimnaziul a suportat o schimbare de vis.

Era de necrezut. Cînd a fost dat jos acoperișul, scoase ușile, geamurile și dușumeaua, roasă tencuiala de afară, rămăseseră numai pereții, între care suiera vîntul, și caloriferele. Sistemul de încălzire autonom a fost păstrat.

Toate lucrările de renovare a școlii au costat 637 mii de lei. La 10 ianuarie 2002, a avut loc deschiderea oficială a școlii. Două clase au început să studieze conform programului „Pas cu pas”.

Copiii au sesizat schimbarea și noile condiții, dar efectul s-a produs mai ales asupra părinților. Aceștia au văzut că banii lor, ruși de la alte nevoi parcă mai urgente, au fost investiți rațional, adică

gospodărește. Copiii lor vor putea învăța în condiții normale, în căldură, curățenie și folosind materiale didactice și echipament care îi lipsea pînă atunci școlii.

„Am reușit totul grație insistenței personale a fiecărui membru al echipei pe care am constituit-o împreună cu dl Ion Prodan și Maria Romaniuc, inginer cadastral la primărie, remarcă directorului gimnaziului. Fiecare dintre noi are probleme la locul de muncă și de multe ori trebuie să facem tot felul de concesii ca să reușim și la serviciu, și în activitățile comunitare. Ne pare rău că, uneori, nu sîntem înțeleși de unii săteni și atunci ne bate gîndul să lăsăm totul baltă și să ne căutăm de propriile probleme. Dăm a lehamite din mîină, dar supărarea ne trece repede. Nu putem abandona totul pentru cîțiva inși care nu înțeleg situația. Pentru că există alții, mult mai mulți, care așteaptă de la noi rezultate.”

I-am întrebat pe interlocutorii noștri pentru ce se dedică acestor activități voluntare? “Pentru rezultatul final, ni s-a răspuns. Cînd vedem că în urma noastră rămîne un drum bun sau o școală renovată, ne dăm seama că generațiile următoare ne vor fi recunoscătoare.”

Animați de cele realizate pînă acum, ei vor să elaboreze planul urbanistic al localității, să renoveze grădinița și sala de sport, să extindă gazoductul și reparația drumului. În ritmurile și cu atitudinea abordate pînă acum, comunitatea din Hăsnășenii Noi ar putea reuși.

Pagini realizate de
Natalia RĂILEANU

INFO rural

CĂLĂRAȘI

Încă un magazin agricol

De curînd în orașul Călărași, județul Ungheni, a fost deschis un magazin agricol. Această unitate comercială aparține întreprinderii mixte moldo-germane “Moldagrochim” și este a cincina la număr care va funcționa în teritoriul acestui sector.

Ion Badia, directorul Reprezentanței Centru a întreprinderii “Moldagrochim”, spune că magazinul a fost deschis la multiple solicitări ale țărănilor din județ, aflați în căutarea îngrășămintelor și a preparatelor de protecție a culturilor agricole.

Potrivit sursei citate, întreprinderea “Moldagrochim” a devenit, în ultimii ani, unul din principalii furnizori de îngrășăminte și chimicale în acest sector. Numai pe parcursul anului trecut, agricultorilor din partea locului le-au fost livrate circa două mii de tone de îngrășăminte și preparate chimice. În anul curent, agricultorilor le vor fi propuse și semințe calitative de porumb, floarea-soarelui și de alte culturi, omologate în această regiune a Republicii Moldova, a mai spus Ion Badia.

CORTEN

Cei mai buni gospodari

Satul Corten, județul Taraclia, a ieșit din nou învingător în concursul republican pentru cea mai salubră, amenajată și înverzită localitate.

Primarul localității, Dumitru Glacikov, a declarat că este mai ușor să obții ceva, decît să te menții pe pozițiile cucerite. De aceea, succesul din anul curent este poate mai prețios decît cel din anul trecut. Premiul de 20 mii de lei, acordat localității pentru primul loc obținut în Concursul republican, va fi utilizat pentru îmbunătățirea în continuare a aspectului satului.

În primul rînd, se vor repara drumurile și se va încheia reparația centrului sînătății, a mai precizat primarul.

Începînd cu anul 2000, satul Corten este în permanență laureat al acestui prestigios concurs republican, ce se desfășoară în fiecare primăvară.

ACCESUL LA INFORMAȚIE

Centru comunitar de informare și instruire

Interviu cu Nicolae SPÎNU,
directorul Liceului Chișcăreni, județul Bălți

trei comunități-pilot care vor implementa cu suportul financiar al DFID al treilea proiect constituit din trei subproiecte. Este vorba de reparația drumurilor din Chișcăreni, elaborarea planului de urbanism și extinderea sistemului de aprovizionare cu apă.

- Care sînt avantajele unei comunități ce și-a creat un Centru comunitar informațional?

- Avem posibilități de informare extraordinare și, beneficiind de acest centru, vom promova noi concepte de informare și instruire în domeniul tehnologiilor informaționale în mediul comunitar. Vom familiariza comunitatea, în speță tineretul, cu calculatorul, INTERNET-ul, vom organiza seminare, conferințe la tema utilizării respectivelor tehnologii și, în fine, vom facilita accesul cetățenilor la informație. Recent, am participat la niște seminare, care au avut loc la Chișinău, unde colegii din alte localități și-au exprimat admirația vizavi de potențialul nostru informațional. Am făcut un schimb de adrese, pentru a le putea transmite eventual informația necesară.

- Cum veți acumula informația și cum o veți oferi solicitanților?

- Vom exploata Internetul, vom avea legătură directă cu Centrul CONTACT Chișinău și cu oficiul regional CONTACT, iar pentru distribuirea informației vom folosi poșta electronică și faxul. Vom presta aceste servicii în special beneficiarilor proiectului FISM din sectoarele Sîngerei, Fălești și Ungheeni. Sîntem favorizați și de așezarea geografică, în multe localități ajungîndu-se via Chișcăreni. Sîntem mîndri de Centrul informațional, dar simțim și o responsabilitate uriașă privind acoperirea necesității de informare a comunității și a beneficiarilor din alte sate. În perspectivă apropiată, intenționăm să organizăm un seminar la care să-i învățăm pe membrii ONG-urilor cum se scrie un proiect. Avem un grup de profesoare (Liuba Vitu, Marcela Borș și Viorica Ignatiuc) bine instruite la acest capitol, care sînt, la rîndul lor, beneficiare ale unui proiect finanțat de Corpul Păcii ce prevede crearea unui Centru de limbi moderne și clasice. Foarte curînd, copiii noștri vor avea posibilitatea să studieze la ei acasă engleza, franceza, latina și rusa prin intermediul unor tehnologii moderne.

Rodica CIORĂNICĂ

- Chișcărenii au cîștigat, alături de alte cinci comunități din nordul Moldovei, proiectul pentru crearea unui Centru comunitar de acces la informație și instruire. Care au fost atuurile comunității dvs. în concursul pentru acest proiect?

- Am avut șansa să implementăm, acum trei ani, proiectul privind reparația capitală a școlii din localitate, iar, în toamna anului trecut, am început renovarea sistemului de aprovizionare cu apă a satului Chișcăreni. Sperăm că vom finaliza acest ultim proiect în vara curentă. Trebuie să precizez că am mai fost avantajați de faptul că satul nostru a fost selectat de către FISM printre cele

O ȘANSĂ LA MOMENTUL POTRIVIT

„Artizana” le-a redat sătenilor încrederea

Constantin Olteanu, meșter popular din Pașcani, județul Cahul, și lider al ONG „Artizana” a devenit cunoscut mai ales după ce și-a expus lucrările la diverse expoziții din Chișinău, Galați și Ismail. Americani, francezi, englezi, olandezi, ruși și chiar concetățeni de-ai noștri au rămas uimiți de talentul lui Constantin Olteanu în împletitul loziei și confecționarea obiectelor de artă.

Pînă în 1984, Constantin fusese șofer în colhoz. În timpul liber, îl vizita pe un unchi din sat care împletea coșuri. „Îmi plăceau lucrurile frumoase, ne-a mărturisit actualul meșter popular. Dumnezeu ne-a așezat lîngă baltă, unde materie primă este din belșug. Poate imaginație ne-a dat prea puțină, pentru că, de-ar fi fost alt popor în locul nostru, ar fi făcut averi din meseria asta.”

Pasionat de ocupația moșului său, Constantin l-a rugat într-o zi să-l școlească și pe el. „Te-așezi lîngă mine și dacă o fi meseria ta, vei învăța. Dacă vei fi prost, n-o să prinzi nimic.” Tînărul a însușit tainele mlajei și, individual, a început să studieze literatura despre arta împletitului loziei.

A prins să facă tot felul de obiecte și să trăiască din asta. După ce a participat la lichidarea consecințelor dezastrului de la Cernobil, a avut multe probleme cu sănătatea și s-a gîndit că trebuie să-i moștenească cineva meseria, în cazul în care viața lui ar fi pusă în pericol.

Dumnezeu însă a fost alături de el și Constantin a devenit iarăși stăpîn pe viața lui. Întremîndu-se, din iunie 2000, în cadrul ONG „Artizana” a inițiat, asemeni moșului său, în meseria pe care a îmbrățișat-o el însuși de curînd, două grupe de șomeri din Pașcani și din satele vecine. Administrația locală i-a oferit inimosului meșter

o încăpere unde acesta a deschis un atelier, în care a instruit timp de trei luni copii și invalizi din localitate. S-a inclus în diverse proiecte finanțate de SOROS, Banca Mondială, prin care a instruit alte cîteva zeci de persoane. Societatea olandeză Cordaid a finanțat amenajarea școlii-atelier, care avea să funcționeze pe principiile unei școli de meserii. Banca Mondială l-a ajutat să echipeze un laborator în care se prelucurează materia primă.

Constantin Olteanu a încercat să le inițieze în tainele meseriei și pe persoanele care vin în căruțor la școala de meserii. Aici, acești oameni găsesc un mediu

nou, comunicare și pot confecționa obiecte pentru casele lor. Invalizii se simt utili și importanți în atelierul lui Constantin Olteanu. Azi, meșterul se poate considera împlinit. Deoarece au existat instituții care i-au întins mîna cînd îi era greu, adică la începuturi, la rîndul său, Constantin Olteanu le-a redat la o mulțime de oameni pofta de viață, făcîndu-i să-și găsească un loc într-o lume în care ei se credeau inutili. (R.C.)

► **Constantin Olteanu**

Pentru a strînge contribuția, Satul Iujnoe a crescut porci

Satul Iujnoe din județul Cahul este o localitate cu 230 de case. După reforma administrativ-teritorială din 1998, este gestionat de primăria din Alexanderfeld, primarul satului Lidia Carpenco devenind viceprimar de Alexanderfeld cu sediul tot la Iujnii. Pentru locuitorii acestui sat, Lidia Carpenco este în continuare primarul lor. Grație insistenței și energiei sale debordante, satul a fost gazificat printre primele din republică cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova.

Dar, pînă la colaborarea cu FISM, satul Iujnoe demonstrase că-și poate soluționa de unul singur unele probleme. Rușinea sătenilor era o rîpă uriașă, căreia „îi căzu cu tronc” tocmai centrul localității și care despărțea satul în două. Însă soluții nu se prea întrezăreau. Pînă într-o zi, cînd după o ploaie mare, dna primar și-a rupt un picior în timp ce încerca să treacă rîpa pentru a ajunge în altă parte a satului. Atunci și-a zis să facă tot posibilul ca să construiască un pod. La 11 septembrie 1996, un pod de toată frumusețea a fost dat în exploatare cu muzică, preot și o masă pentru sat. La deschiderea oficială a podului au fost prezenți pînă și reprezentanții Ministerului de Transport în frunte cu ministrul de atunci. Lidia Carpenco bătuse mult pe la ușile ministerului ca să obțină banii pentru construcția podului. În cele din urmă, dîndu-și seama că nu vor fi lăsați în pace pînă nu vor da curs cererii acestei primărite răzbătătoare, funcționarii au rezolvat problema.

Ulterior, într-o nouă ordine administrativă, satului i-a mers mai greu. Fără intenția de a arunca vreo piatră în curtea primăriei, Lidia Carpenco ne-a declarat că nu au fost foarte favorizați de respectiva reformă. Primăria din Alexanderfeld nu și-a prea bătut capul de problemele celor din Iujnoe, astfel încît ei au fost nevoiți să se descurce mai mult singuri.

Tocmai aflaseră despre posibilitatea de a atrage investiții prin intermediul FISM. Au decis că trebuie să soluționeze în regim de urgență problema încălzirii. Cum în jurul satului nu există păduri, lumea era tentată să taie pînă și ultimul copăcel pentru a face focul în case. Pentru a păstra micile oaze verzi din împrejurimi, localnicii au propus FISM un proiect de gazificare a satului. „Era și timpul ca oamenii să devină mai civilizați, să nu umble permanent murdari de funingine”, ne-a spus Lidia Carpenco. S-au făcut zeci de calcule ca să li se demonstreze sătenilor că vor cheltui mai mult pentru procurarea lemnului și cărbunilor, decît pentru gazificare.

Locuitorii însă nu aveau bani ca să poată fi acumulată contribuția. Fiindcă majoritatea erau membri ai asociației agricole, și-au vîndut acțiunile. Era însă puțin și, ca să adune restul sumei, sătenii au decis să crească porci. Timp de două luni, fiecare familie a crescut cîteva purcei pe care i-a vîndut. Astfel, contribuția a fost colectivă. În acest mod, conducta de gaz a ajuns lîngă poarta fiecărui gospodar. La 24 noiembrie 1998, cînd conducta a fost dată în exploatare, erau conectate la ea deja 42 de case.

În scurt timp, a fost înregistrată și Asociația obștească „Iujnoe-gaz”. Membrii ei și-au propus să caute resurse pentru a repara drumul din localitate, apeductul și a crea un centru de tineret. Odată ce i-au venit de hac rîpei, și-au tras gaz, sînt siguri că vor putea implementa și alte proiecte.

Sanda ROMAN

CENTRUL "START" DIN BUDEȘTI

Deschidere către viitor

Budeștiul este o localitate aflată la nouă kilometri de Chișinău. Pare neverosimil faptul că, în ultimii patru ani, în obiectele de menire socială din Budești au fost investite circa 6,5 milioane de lei, sumă echivalentă cu șase bugete locale.

Cu contribuția financiară a diverșilor donatori, la Budești a fost renovată grădinița de copii, creat Centrul de zi pentru copiii cu dizabilități mentale, reparat capital și dotat cu tehnică și mobilier modern Centrul de sănătate, deschis primul centru cadastral rural din Moldova și este în construcție un impunător centru cultural. Imaginați-vă că agenții economici de aici produc de la săpun până la conserve și bere "Kellers", oferind „front de lucru” localnicilor. Este incredibil că într-un sat din Moldova se pot face atâtea lucruri utile comunității.

Un examen pentru comunitate

Însoțiți de dna primar a comunei Budești, Nina Costiuc, venim la grădinița „Viorel și Viorica” din localitate. Aceasta a fost renovată prin intermediul unui proiect finanțat cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Grădinița reprezintă o construcție modernă, din multe blocuri legate între ele prin tot felul de turnulețe și scărițe plasate în interior și în exterior. În pofida aspectului ultramodern, în 1999, grădinița se afla într-o stare deplorabilă. Fusesse construită fără a se respecta cerințele tehnice și, prin decizia de a investi în acest proiect, comunitatea a intenționat să salveze edificiul și să le creeze copiilor un sediu pe potriva vremurilor în care trăim.

Pentru aceasta era necesară o investiție de circa 75 mii de dolari. A fost un examen pentru întreaga comunitate, care trebuia să acumuleze 136 mii de lei, ne spune Nina Costiuc. În ciuda temerilor că nu va izbîndi, comunitatea a susținut examenul pe zece. La 1 martie 2001, grădinița „Viorel și Viorica” din Budești și-a redeschis ușile.

Ceva mai târziu, Angela Cibotar, președinta Asociației pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități era în căutarea unui local pentru Centrul de zi, proiect finanțat cu susținerea FISM și Guvernului flamand. Administrația Budeștiului a fost receptivă la această idee, oferind Centrului un bloc al grădiniței. La 1 iunie 2001 a avut loc inaugurarea primului centru de zi pentru copiii cu dizabilități mintale, numit „Start”.

Activitatea Centrului „Start”, cu o capacitate de 30 de locuri, este coordonată de Asociația pentru inclu-

ziunea persoanelor cu dizabilități (AIPD) în cooperare cu autoritățile locale. Centrul este bine echipat, mobilat, nu duce lipsă de jucării și de televizor. Tinerii care frecventează instituția au vârste cuprinse între 14 și 23 de ani, provin din familii absolut normale din Budești, Bălțata, Tohatin și Chișinău. Pînă a veni la centru, ei erau ținuți în casă. Aici au învățat să comunice cu cei care sînt la fel ca ei, cu jumătăți de cuvinte, cu sunete înțelese numai de ei. Munca fizică și interesul pentru diverse activități îi ajută să uite că sînt altfel decît restul lumii.

O fată de vreo 14 ani, așezată cuminte pe o canapea, înțelege că o examinăm cu privirea și pleacă rușinoasă capul. Un băiat rîde parcă fără motiv și ni se bagă în ochi, iar alții spală vesela și nici nu observă apariția unor oameni străini în „casa lor”. Natalia Cernega, pedagog și coordonator, ne spune că lucrează cu ei la fel cum ar face-o cu niște copii obișnuiți. Ei participă la plantarea puieților și arbuștilor pe terenul din jurul centrului, învață să coase și își pun imaginația în joc într-un teatru de păpuși. Serile, toți se întorc în sînul familiei. A doua zi, revin și pe chipurile lor se ghicește dacă au fost sau nu înțeleși de cei apropiați, dacă s-au bucurat

de o atitudine normală în familie.

Dacă facem abstracție de defectele fizice cu care s-au născut și pentru care nu poartă nici o vină, ei sînt ca și noi, oameni cu sentimente, cu emoții, oameni care se îndrăgostesc și care speră să li se răspundă cu același sentiment. Poate că realizează că sînt altfel decît ceilalți, dar în cadrul centrului acești adolescenți se simt confortabil. Acasă, zile întregi închiși în odăile lor, erau parcă inutili și uitați de toată lumea. Aici lucrează, văd rezultatele muncii lor, se bucură că sînt capabili de ceva, au prieteni și se simt incomparabil mai bine decît între cei patru pereți ai casei lor.

Angajații centrului încearcă să le găsească vreo slujbă după ce discipolii lor pleacă de aici, dar este foarte dificil. Nu există un cadru legislativ adecvat acestei situații, nu există întreprinderi mici în care

acești tineri ar putea produce ceva vandabil. Deocamdată, fac acest lucru la Budești.

„Start” învață tinerii cu dizabilități să fie independenți

Stiopa Lozan, în vîrstă de 20 de ani, frecventează Centrul „Start” de doi ani deja, adică din prima zi de

trou, eventual, la serviciu, l-ar destabili.

Angela Cibotar, președinta Asociației pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități, ne-a relatat că scopul creării acestui centru a fost de a evita instituționalizarea persoanelor cu dizabilități mentale. Frecventarea Centrului de zi și întoarcerea în familie este alternativa situației în care acești tineri ar fi fost internați pentru toată viața într-o instituție aflată la zeci sau sute de kilometri de casa lor. Alt avantaj este că beneficiarilor li se oferă un training în societate. În fiecare lună, copiii și tinerii din centru merg la cinematograful, circ, expoziții. Se simt membri ai societății. La începutul anului, ei au confecționat mărișoare pe care le-au comercializat în rețeaua lor de cunoștințe. Recent, Centrul a achiziționat trei copiatoare, oferindu-le astfel tinerilor câteva locuri de muncă și sentimentul că sînt utili.

În condițiile în care nu toți beneficiarii Centrului pot comunica și au deprinderi care le-ar facilita integrarea în societate, „Start” implementează programe care pot dezvolta abilitățile lor de a se descurca singuri. Inițial, ei învață să comunice, apare ambiția, iar mai târziu – și deprinderile profesionale. Următoarea

etapă va fi crearea locurilor de muncă adaptate pentru ei, dar plasate în niște instituții sau întreprinderi ordinare. Scopul final este ca, părăsind centrul, tinerii să nu se simtă străini într-un mediu de activitate obișnuit.

Centrul „Start” este o verigă în rețeaua serviciilor sociale de alternativă ce ar trebui să existe și în societatea noastră. La această etapă persoanele cu dizabilități își dezvoltă abilitățile care, mai târziu, le-ar oferi independența.

După ce părăsim sediul grădiniței și Centrul, Nina Costiuc ne vorbește despre celelalte realizări ale administrației locale și ale celor două ONG-uri. În centrul localității se renovează Centrul pentru copii și tineret, cu suportul Fundației „Udo-Iurgens” și al Asociației „Hilfsprojekt-Strassenkinder e.V.” din Germania, care a investit în acest proiect 82 mii de dolari. Alături, activează Centrul cadastral, iar vizavi - Centrul de sănătate, renovat printr-un proiect al Fondului de Investiții în Sănătate.

Trebuie să trăiești pentru oameni și să te întrebă seară de seară cît bine ai făcut pentru ei – aceasta este rațiunea administrației locale și motivația a tot ce s-a schimbat la Budești.

Rodica CIORĂNICĂ

Centrul CONTACT ANUNȚĂ

Programul de instruire continuă

Centrul Național de Informare și Asistență pentru ONG-uri CONTACT anunță Programul de instruire continuă pentru reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și ai grupurilor de inițiativă. Programul de instruire continuă derivă direct din misiunea Centrului CONTACT care se concretizează în sprijinirea sectorului asociativ prin oferirea de servicii de instruire, consultanță și informare.

Scopul programului este de a contribui la sporirea eficienței activității ONG-urilor și, implicit, creșterea calității prestației lor în contextul societății. Instruirea membrilor asociațiilor în diverse aspecte ale managementului asociativ devine un imperativ în condițiile creșterii permanente a numărului de organizații, membrii cărora nu au o pregătire necesară în domeniul managementului asociativ, fapt ce produce deficiențe în activitate și, chiar, deseori împiedică la dezvoltarea normală a organizațiilor.

Programul presupune promovarea activităților de training. La seminare pot participa membrii organizațiilor neguvernamentale care dovedesc apartenența la o organizație. La seminarele privind cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale pot să participe și persoane care nu sînt încadrate într-o asociație.

Frecvența seminarelor în programul Instruire continuă va fi de cîte unul pe săptămînă. În cazul cererii sporite este posibilă o creștere a numărului de seminare. Numărul de participanți nu va depăși 25 de persoane.

Pe parcursul anului 2003, Centrul CONTACT va promova seminare în următoarele domenii:

- Cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale
- Scrierea propunerii de finanțare
- Colectare de fonduri
- Managementul resurselor umane
- Managementul voluntarilor
- Planificare strategică
- Managementul organizației

Pentru informații suplimentare contactați-ne la: or. Chișinău, str. București, 83; tel. 23-39-47, 23-39-48.

Fundația Soros-Moldova

Programul Informațional anunță Programul de Dezvoltare a Colecțiilor de Bibliotecă

Programul are drept scop asigurarea accesului la informație, cunoaștere și cultură, acordînd sprijin bibliotecilor publice la dezvoltarea colecțiilor de literatură în diverse domenii de interes deosebit pentru comunitate, contribuind astfel la completarea fondurilor de bibliotecă cu publicații de maximă actualitate pentru dezvoltarea umană.

Programul se adresează bibliotecilor publice de toate nivelurile din teritoriu (comunale, orășenești, județene).

În cadrul programului vor fi acordate granturi de pînă la 1500 USD pentru proiecte de dezvoltare a colecțiilor. Granturile vor fi acordate pe bază de concurs.

Proiectele prezentate la concurs vor include următoarea informație:

1. Descrierea succintă a bibliotecii și a comunității în care activează;
2. Caracterizarea fondului existent de documente și a beneficiarilor;
3. Argumentarea necesității de dezvoltare a colecției;
4. Accesibilitatea și promovarea noii colecții;
5. Lista publicațiilor solicitate;
6. Bugetul proiectului;
7. Trei oferte de la edituri sau difuzorii de carte;
8. Curriculum Vitae al persoanei responsabile de proiect.

Formularele de participare completate, însoțite de celelalte documente solicitate, urmează a fi prezentate la Fundația Soros (Chișinău, str. Bulgară, 32) pînă la data de 25 iunie 2003.

Formulare de participare la concurs și informații suplimentare pot fi solicitate la sediul Fundației Soros, str. Bulgară, 32; tel: 27 00 31, 27 44 80, fax: 27 05 07, director de programe - Mariana Alecsandri, e-mail: malecsandri@soros.md

PROGRAMUL CANADIAN PENTRU INIȚIATIVE LOCALE

1. SCOPURI ȘI OBIECTIVE

Scopul programului canadian pentru inițiative locale (Canada Fund-CF) este de a sprijini dezvoltarea unei societăți civile puternice, viabile și pluraliste în contextul economiei de piață, prin facilitarea participării active a grupurilor și organizațiilor voluntare non-profit în procesul reformei sociale, economice și politice.

2. PRIORITĂȚILE PE ȚĂRI. MOLDOVA

- Sprijinirea dezvoltării capacității ONG-urilor;
- Sprijinirea dezvoltării economice;
- Încurajarea protecției omului și a dezvoltării resurselor umane;
- Îmbunătățirea protecției mediului;
- Sprijinirea dezvoltării conștiinței civile democratice prin stimularea creșterii angajării și participării cetățenilor;
- Stimularea cooperării dintre ONG-urile locale și autoritățile publice;
- Acordarea de asistență grupurilor defavorizate, cum ar fi persoanele cu handicap.

3. CINE POATE SOLICITA GRANTURI

Contribuțiile pot fi acordate grupurilor și organizațiilor neguvernamentale și comunităților locale în vederea implementării de proiecte în beneficiul comunității.

Fondurile nu pot fi acordate unei persoane fizice în vederea obținerii de beneficii personale.

4. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Proiectele trebuie să fie compatibile cu obiectivele și programele reformei economice și politice ale guvernului

național.

Exemple de activități sprijinite de programul Canada Fund:

- Seminare de pregătire ce vizează întărirea capacității ONG-urilor;
- Activități menite să atragă participarea voluntarilor și să crească participarea civică în rezolvarea problemelor legate de spațiile verzi și administrarea deșeurilor;
- Educarea populației în scopul reducerii violenței și abuzului împotriva femeilor și copiilor.

Contribuțiile primite pentru proiect trebuie folosite în scopurile declarate. Proiectele aprobate trebuie să fie unice și nu este permis ca acestea să fie duplicate, variante corectate sau o forma de finanțare canadiană simultană a unor proiecte deja finanțate de către Guvernul canadian.

Studiile de fezabilitate nu sînt eligibile pentru acest program.

Contribuția canadiană nu poate depăși valoarea de 6000 dolari SUA.

Propunerile de proiect trebuie trimise către:

Daniela Topîrceanu, CFLI Officer, Canadian Embassy, Technical Cooperation Section, 36, Nicolae Iorga Street, 71118 Bucharest, Romania, tel. +40-1-307 5097, 307 5059 (on Wednesdays, from 09:00 a.m. to 05:00 p.m.), tel. +40-1-781 6212 (marți și joi - 09:00 -17:00), mobil: +40-91 812 882,

e-mail: daniela.topirceanu@dfait-maeci.gc.ca, daniela_topirceanu@hotmail.com

Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din Moldova CONTACT cu susținerea financiară a Fundației Soros Moldova anunță continuarea Programului Dezvoltare Comunitară în anul 2003

Scopul programului este de a contribui la dezvoltarea comunităților rurale prin implicarea cetățenilor în rezolvarea problemelor comunității.

Programul Dezvoltare Comunitară este o componentă a programelor Societate Civilă, Femei și Administrație Publică Locală a Fundației Soros Moldova, administrat de Centrul CONTACT.

În cadrul programului se anunță un concurs de granturi mici pentru proiecte inițiate de organizații neguvernamentale, administrația publică locală, alte instituții din comunitățile rurale (grădinițe, școli, spitale etc.).

Proiectele trebuie să fie sprijinite de comunitate în proporție de minim 10% (minim 2% din suma solicitată - în bani, restul - în formă liberă) din costul total. Suma maximă a granturilor acordate va fi echivalentul în lei moldovenești a 1000 de dolari SUA.

Procedura de prezentare a proiectului

Proiectele urmează să fie prezentate în trei exemplare elaborate în baza unei cereri de finanțare tipizată, tipărite (computer, mașina de dactilografiat), în limba română sau rusă.

Informația amănunțită referitoare la specificul programului (condiții, procedura de selectare, criteriile de analiză și evaluare a proiectelor etc.) se găsește în Ghidul programului.

Pentru consultanță, obținerea cererii-tip de finanțare și a Ghidului programului vă puteți adresa la oficiile Centrului CONTACT din:

Chișinău (str. București, 83; tel. 233946, 233947, 233948),

Bălți (str. Pușkin 38, tel. 231 20157),

Cahul (Piața Independenței, 1, of. 29, tel. 239 28993),

Soroca (bd. Ștefan cel Mare, 20, tel. 230 26023),

Comrat (str. Galățeană, 17; tel. 238 23516).

Data limită de prezentare a proiectelor este 11 iulie 2003, ora 17.00.

EURASIA

Program de granturi

La momentul actual, Fundația Eurasia oferă susținere financiară pentru proiecte necomerciale, novatoare, cu o finalitate și rezultate bine definite, care se încadrează în următoarele domenii prioritare:

- dezvoltarea antreprenoriatului privat;
- administrație publică și politici publice;
- societate civilă.

Fundația Eurasia NU acordă sprijin financiar pentru următoarele tipuri de activități: burse pentru studii, asistență umanitară, programe de asistență și reabilitare psihologică, cercetări tehnico-științifice, medicină și ramuri similare, cultură, cercetări în domeniul istoriei și ecologie.

Pentru informații suplimentare, vă puteți adresa la Reprezentanța în Moldova a Fundației Eurasia: tel./fax. (022) 24.76.03 sau e-mail: eurasia@eurasia.mldnet.com, www.eurasia.org